

PISANII SÂNGEORZENE

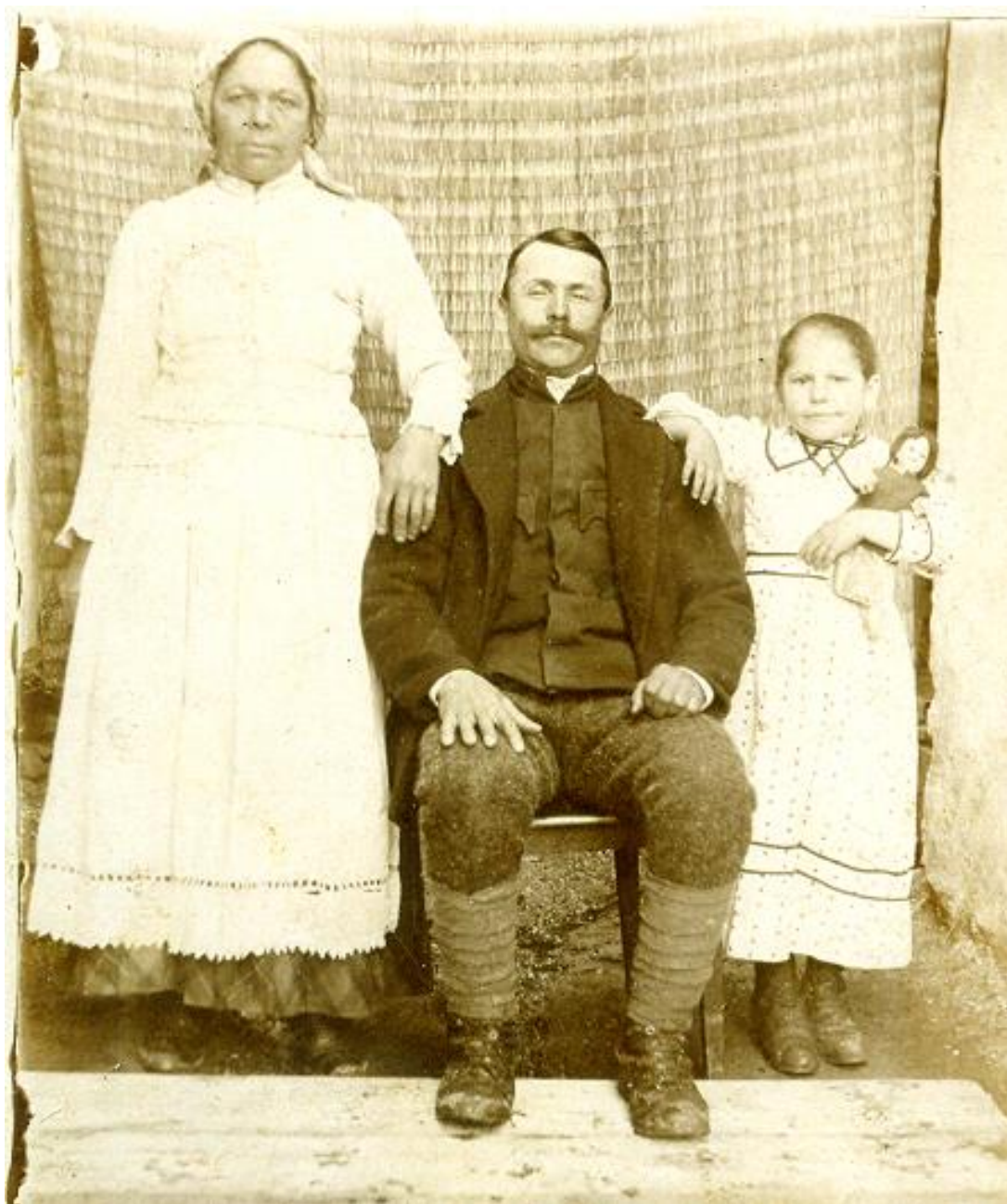

ANUL XV, NR. 3(163), MARTIE 2026

PISANII SÂNGEORZENE

Spiritualitate, Istorie și Tradiție

ANUL XV, NR. 3(163), MARTIE 2026

PISANII SÂNGEORZENE

Revistă de spiritualitate, istorie și tradiție locală

Fondatori: profesor FLORIN HODOROGA
Dr. ALEXANDRU DĂRĂBAN

Consultant științific: Dr. Mirela Popa-Andrei, cercetător științific II, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române
Colaboratori permanenți: Dr. Elisabeta Scurtu, Preot Dr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, Dr. Dorin Dologa, Icu Crăciun, Florin Hodoroga

Editor și redactor responsabil: Alexandru Dărăban

Tehnoredactare: Alexandru Dărăban

REDAȚIA: Casa de Cultură Sângeorz-Băi, str. Republicii nr.33,
jud. Bistrița-Năsăud; E-mail: florin.hodoroga@gmail.com
Jucu, str. Jucu-Herghelie nr. 67, jud. Cluj
aldaraban57@gmail.com

Revista poate fi citită pe rețeaua de internet la adresele:

<http://pisaniiangeorzene.assbn.ro/ps2019.html>

<http://en.calameo.com/accounts/3280504>

biblioteca-digitala.ro/?pub=6346-pisanii-sangeorzene-revista-de-spiritualitate-istorie-si-traditie-locala

COPERTA 1: Flore Alexi din Sângeorz-Băi în armată
(din arhiva personală a d-nei Cătălina Alexi)

COPERTA 2: Flore Alexi din Sângeorz-Băi în armată
(din arhiva personală a d-nei Cătălina Alexi)

COPERTA 3: Fotografie din colecția artistului plastic Maxim Dumitraș

COPERTA 4: Fotografie din colecția artistului plastic Maxim Dumitraș

Cuprins

BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE

<i>Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862.....</i>	6
DORIN DOLOGA <i>Aspecte privind localitatea Sângeorz-Băi în anul 1843.....</i>	21
FLORE AL-GEORGE <i>Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare.....</i>	23
<i>Impresii de la băile Sângeorgiul-Român.....</i>	30
ALEXANDRU DĂRĂBAN <i>Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948.....</i>	33

DIN GRANIȚĂ

ICU CRĂCIUN <i>Presa sfârșitului de secol 19. GAZETA TRANSILVANIEI din anul 1892. Năsăud – alegerea de deputat.....</i>	44
IONICĂ SCRIDON <i>Obiceiurile satului.....</i>	46
EMIL BOȘCA-MĂLIN <i>Suferința și răbdarea așteptării.....</i>	59

COMUNISM

ALEXANDRU DĂRĂBAN <i>Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în registrele parohiale greco-catolice de stare civilă (1885).....</i>	61
---	----

BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

1

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Necita Costan, june, fiu de plugar	Melintia Flore, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	27 ianuarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între Uliți, nr. 51	Peste Apă, nr. 191
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	21 ani	20 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Vlasă George – 50 ani și Vasile Rebreanu – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Filimon Costa – 40 ani și Titiana, soția sa – 36 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	18, 19 și 26 ianuarie 1862, fără impedimente, afară de cel civil cu nr. 56 din 26 ianuarie 1862	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

2

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ioan Buia, văduv, fiu de plugar	Ioana Ogâgău, fată fecioară de plugar
Data încheierii căsătoriei	13 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă Drum, nr. 20	Valea Borcutului, nr. 416

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANBN), fond Registre parohiale stare civilă, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 15 v. – f. 16 f., poz. 1.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Religia	Greco-catolică	
Vârsta la căsătorie	28 ani	24 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Grigore Buia – 62 ani și Iftinia – 60 ani	Grigore Ogâgău – 60 ani și Senea – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Larion Arman – 32 ani și Ștefan Oanea – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Costan Lupoae – 40 ani și Pelagia, soția sa – 38 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	26 ianuarie, 2 și 9 februarie, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

3

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	George Cosmi, june, fiu de plugar	Eudochia Borgovan, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	13 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Poiana, nr. 37	Între Uliți, nr. 90
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	32 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Gacea Cosmi – 60 ani	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Nestor Pop și Ioan Buia – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Filip Pop – 22 ani și Ana, soția sa – 24 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	26 ianuarie, 2 și 9 februarie, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 15 v. – f. 16 f., poz. 2.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 15 v. – f. 16 f., poz. 3.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

4

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Simion Romanesi, june absitarius, fiu de plugar	Ana recte Șofronia Gagea, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	17 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Măgura, nr. 57	Între Uliți, nr. 53
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	31 ani	24 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Anton Romanesi – 65 ani și Iftinia, soția sa – 60 ani	Calistru Gagea – 46 ani și Irina, soția sa – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	George Budușianu – 50 ani și Todor Bolfă – 35 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Todor Bolfă – 35 ani și Mădălina, soția sa – 20 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	2, 9 și 16 februarie 1862	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

5

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Petre Gagea, june, fiu de plugar	Paraschiva Pop, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	20 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Ilva Mică, nr. 55	Între Uliți, nr. 79
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	22 ani 9 luni	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Gagea – 45 ani cu Gaftona, soția sa – 40 ani	Ioan Pop – 50 ani cu Nastasia, soția lui – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Ioan Buia Luca Râmbulea – 28 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Ignat Marcu – 50 ani și Maria, soția sa – 45 ani, din Ilva Mică	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 15 v. – f. 16 f., poz. 4.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	2, 9 și 16 februarie, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

6

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Niculai Râmbulea, văduv, plugar	Angilina Arman, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	20 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Valea Borcutului, nr. 391	Peste Apă, nr. 211
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	60 ani	40 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Larion Ciocan – 65 ani Ioan Pop – 45 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Anton Râmbulea – 56 ani cu soția Maria – 50 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	9, 14 și 16 februarie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

7

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Necita Ciociu, june, fiu de plugar	Maria Haliță, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	24 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă Drum, nr. 366	Lângă Drum, nr. 290
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	24 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 15 v. – f. 16 f., poz. 5.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 6

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Todor Ciociu – 50 ani și Maria – 42 ani	Costan Haliță – 47 ani și Titiana – 42 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Costan Lica – 41 ani Cosma Oanea – 60 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Vasile Marica – 44 ani și soția Maria – 38 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	2, 9 și 16 februarie 1862	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

8

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Samoil recte Moisa Maximoaie, june, fiu de plugar	Eudochia recte Ioana Petroaie, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	26 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între Uliți, nr. 87	Peste Apă, nr. 222
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	28 ani	27 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Palagia Maximoaie – 45 ani	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Roman Mustață – 50 ani Ștefan Oanea – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Ioan Dărăban – 37 ani și Carolina, soția sa – 26 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	2, 9 și 16 februarie 1862	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 7.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 8.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

9

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Eliseu Mărcuș, june, fiu de plugar	Nastasia Ciocan, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	27 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă Drum, nr. 310	Pe Conța, nr. 317
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	26 ani	23 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Maftai Mărcuș – 68 ani și Marea – 62 ani	Simion Ciocan – 52 ani și Paraschiva – 47 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Leonte Marica – 53 ani Grigore Marica – 49 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Roman Georgeș – 37 ani și Irina – 33 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	14, 16 și 23 februarie, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

10

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Alexa Marica, june, fiu de plugar	Eudochia Marica, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	28 februarie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste Apă, nr. 250	Lângă Drum, nr. 27
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	31 ani	23 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Leonte Marica – 55 ani și Șofronia – 50 ani	Grigore Marica – 49 ani și Nastasia – 43 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Maftai Mărcuș – 68 ani Precup Mărcuș – 38 ani	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 9.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Martori la cununia însăși (nași)	Leon Nicolai – 35 ani și Ogenia – 35 ani
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	14, 16 și 23 februarie 1862
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

11

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Scridon Nițiu, văduv, econom, plugar	Irina Hehi, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	2 iunie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă Drum, nr. 284	Peste Apă, nr. 193
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	60 ani	28 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Gabriel Nițiu, cantor – 70 ani Nicolai Lupoae, făt – 70 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Gabriel Nițiu – 70 ani și Maria – 60 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	4, 11 și 18 mai fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

12

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Doroftei Scurtu, june, fiu de plugar	Cătălina Pop, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	11 iunie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Parva (Lunca Vinului), nr. 49	Între Uliți, nr. 108
Religia	Greco-catolici	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 10.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 16 v. – f. 17 f., poz. 11.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Vârsta la căsătorie	28 ani	27 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Roman Scurtu – 65 ani Maria Scurtu – 60 ani	Anton Pop – 51 ani Ana Pop – 49 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Vasile Larionesi Condrea Cosma Oanea – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Nicolai Sângeorzan – 36 ani și Irina – 35 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	11, 18 și 25 mai 1862	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

13

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Samuilă Strugariu, june, fiu de plugar	Ana Budușianu, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	12 iunie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Nr. 139	Nr. 56
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	25 ani	32 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Iacob Strugariu – 56 ani Catirina Strugariu – 47 ani	Todor Budușianu, văduv – 60 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Gabriel Nițiu Nicolai Lupoae	
Martori la cununia însăși (nași)	Precup Varvari – 34 ani și Todora – 28 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	29 mai, 1 și 8 iunie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 12.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 13.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

14

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Larion Călina, june, fiu de plugar	Irina Berci, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	14 iunie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Nr. 39	Nr. 417
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	21 ani	23 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Ștefan Berci, văduv – 60 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Mihăilă Siminic – 60 ani Ștefan Oanea – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Larion Cordoș – 50 ani și Ioana – 48 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	29 mai, 1 și 8 iunie 1862, cu dispensare de la etate	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

15

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Alexa Pop, june, fiu de plugar	Maria Alexi, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	12 iulie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Nr. 125	Nr. 147
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	24 ani	24 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Tănase Pop – 65 ani Eudochia pop – 60 ani	Precup Alexi – 50 ani și Palagia – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Elie Pop – 40 ani Filip Budușianu – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Elie Pop – 40 ani și Todosia – 40 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 14.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 15 mai 1862, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

16

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Maței Buia, văduv, econom, plugar	Ioana Andresi, văduvă, econom, de plugar
Data încheierii căsătoriei	15 septembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Valea Borcutului, nr. 399	Nr. 367
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	59 ani	37 ani
Starea civilă	Văduvi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Leonte Marica – 60 ani Todor Mecicu – 49 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Cosma Buia – 62 ani și Iftinia – 52 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	31 august, 7 și 14 septembrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

17

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Solovestru Buta, june, fiu de plugar	Tecla Latu, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	20 octombrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Nr. 153	Nr. 118
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	25 ani	26 ani
Starea civilă	Celibi	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 15.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 16.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Vasile Latu
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Filip Budușianu – 60 ani Elie Pop – 45 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Eremie Buta – 48 ani și Ana – 37 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	28 septembrie, 5 și 12 octombrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

18

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Sidor Dan, june, fiu de plugar	Maria Huluduc, văduvă, rămasă de plugar
Data încheierii căsătoriei	27 octombrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Sângeorz, pe unde poate, serv, născut în nelegiuire de la femeie venită	Poiana – Sângeorz, Peste Apă, nr. 202
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	25 ani	41 ani
Starea civilă	Celib	Văduvă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ileana Dan din Sato venită aicea – 46 ani, lucrătoare de zi unde poate, fără bărbat	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Scridon Șpaimoc – 50 ani Alexa Alexi – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Necita Haliță – 38 ani și Afina – 30 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina - capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	5, 12 și 19 octombrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 17 v. – f. 18 f., poz. 17.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 18.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

19

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ioan Siminic, june, fiu de plugar	Iftinia Maximoaie, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	27 octombrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste Apă, nr. 207	Între Uliți, nr. 87
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	26 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Iacob Siminic – 60 ani și Ioana – 44 ani	Palagia Maximoaie, văduvă – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Clement Buia – 50 ani Iacob Strugariu – 56 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Leonte Pop – 70 ani și Gacea – 60 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	5, 12 și 19 octombrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

20

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ștefan Varvari, june, fiu de plugar	Ioana Andresi, fată, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	17 noiembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Pe Rogină, nr. 279	Valea Borcutului, nr. 425
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	25 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Ioan Andresi – 65 ani și Iftinia – 60 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Necita Anisie – 40 ani Vasile Ruști – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Gabriel Berci – 38 ani și Ana – 30 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 19.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	26 octombrie, 2 și 9 noiembrie 1862, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

21

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ioan Burte, june, fiu de plugar	Ioana Bolfa, văduvă, econom plugar
Data încheierii căsătoriei	21 noiembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lunca vinului (Parva), nr. 61	Pe Conța, nr. 325
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	23 ani	31 ani
Starea civilă	Celib	Văduvă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Burte – 60 ani și Maria – 50 ani	Arsente Bulța – 60 ani, văduv
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Clement Buia Emanuel Alexi – 45 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Iacob Scurtu – 40 ani și Maria – 35 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	7, 9 și 16 noiembrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

22

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Teodor Miherța, văduv, econom, plugar	Varvara Rățoi, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	24 noiembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste Apă, nr. 150	Pe Rogină, nr. 299
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	Fără	25 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 20.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 21.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Nistor Miherța – 65 ani și Nastasia – 60 ani	Ignat Rățoi – 45 ani și Ileana – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Silivan Andronesi – 40 ani Maței Miherța – 36 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Silivan Andronesi – 40 ani și Marina – 36 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	16, 20 și 23 noiembrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

23

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Iosif Flore, văduv, econom plugar	Maria Șorobetea, fată, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	24 noiembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Rebra mare, nr. 90	Lângă Drum, nr. 15
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	41 ani	23 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Nicolai Șorobetea – 60 ani și Varvara – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Macavei Sohorca – 40 ani Solomon Șorobetea – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Dumitru Gavriloae – 70 ani și Paraschiva – 60 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	16, 20 și 23 noiembrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 22.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 18 v. – f. 19 f., poz. 23.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1862

24

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Eronim Scurtu, june, fiu de plugar	Firoana Șpaimoc, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	24 noiembrie 1862	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lunca vinului (Parva), nr. 80	Pe Rogină, nr. 360
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	23 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Scurtu – 60 ani, văduv	Vlase Șpaimoc – 56 ani și Senea – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Clement Buia – 50 ani Iacob Strugariu – 56 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Todori Andrei – 30 ani și Gafta – 25 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	9, 16 și 20 noiembrie 1862, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 24.

Aspecte privind localitatea Sângeorz-Băi în anul 1843

DORIN DOLOGA

Situațiile statistice constituie o sursă importantă de informații istorice. O astfel de situație a fost alcătuită în anul 1843, iar aceasta cuprinde o serie de date care ne oferă posibilitatea să stabilim care era starea localității Sângeorz-Băi în vremea respectivă.

În anul 1843 la Sângeorz-Băi existau un număr de 1.093 de case militare și 1.030 de fumuri¹. Aici trăiau un număr de 2.226 de locuitori (din care 1.140 bărbați și 1.086 femei)². Acest număr îi cuprindea probabil și pe copii. Chiar dacă respectivele case nu aveau se pare un număr mare de camere, ele erau construite din lemn și erau într-un număr suficient de mare. Majoritatea familiilor aveau propria casă. Acest lucru se datora faptului că grănicerii, în schimbul serviciului militar, primeau din pădurile grănicerești lemn pentru construcția caselor. Față de alte zone, teritoriul de pe care se recrutau grănicerii se afla într-o situație mult mai bună. Grănicerii aveau acces la pădurile și pășunile grănicerești, puteau să-și construiască locuințe și crească 1-2 animale, puteau face fân, efectua transporturi.

La Sângeorz-Băi existau în perioada respectivă un număr redus de jeleri (20 de bărbați și 21 de femei), care reprezentau o categorie lipsită de proprietăți³. Majoritatea locuitorilor din Sângeorz Băi dispuneau însă de proprietăți. Chiar dacă acestea nu erau foarte mari, suprafețele arabile fiind reduse datorită faptului că zona Sângeorz-Băi era una de munte, proprietățile le asigurau grănicerilor din Sângeorz-Băi o anumită prosperitate. Acest lucru le permitea să cumpere animale, unelte și astfel să își asigure viitorul.

În anul 1843 la Sângeorz-Băi s-au înregistrat un număr de 98 de nașteri și 68 de decese⁴. Cele 30 de persoane reprezentau un spor natural nu foarte mare, dar ceea ce conta era faptul că era un spor pozitiv.

Biserica din Sângeorz-Băi aveau în anul 1843 un venit de 633 florini și 12 creițari⁵. Această sumă era una destul de mare în perioada respectivă. Important era faptul că biserica fiind „bogată” putea să desfășoare activități de asistență socială, să organizeze de Crăciun și Anul Nou sărbători populare. Comunitatea din Sângeorz-Băi întreținea biserica, aceasta fiind un factor de conservare a sentimentului național pe plan local. Conducerea comunității o aveau preoții și învățătorii. La ei mergeau oamenii să ceară sfaturi. Altă autoritate nu exista acolo, în afara celei militare. Datorită faptului că biserica avea bani preoții puteau să-și îndeplinească mai bine atribuțiile pe linie culturală și națională.

Fiind o zonă de graniță, oamenii aveau atribuții privind întreținerea drumurilor. Astfel mijloacele de legătură din zonă erau mult mai bune. Acest lucru a permis organizarea unor târguri, la Năsăud, Rodna, unde țăranii își puteau valorifica sporul de produse.

¹ Arhivele Naționale Bistrița-Năsăud, fond *Protopopiatul ortodox român Bistrița*, dosar 212, f. 6.

² *Ibidem*, f. 6.

³ *Ibidem*, f. 6.

⁴ *Ibidem*, f. 6.

⁵ *Ibidem*, f. 6.

DORIN DOLOGA

Imperiul habsburgic nu a urmărit ridicarea culturală a românilor, dar pentru a avea soldați trebuia să le acorde facilități. Acestea erau constituite din pădurile și pășunile date grănicerilor.

Deplasându-se în cadrul operațiunilor militare grănicerii sângeorzeni aveau posibilitatea să vadă cum sunt lucrate pământurile, cum sunt uneltele, cum arată satele și târgurile, cum sunt organizați, cum sunt îmbrăcați, încălțați, ce biserici și școli aveau locuitorii din zonele central europene. Unii dintre grăniceri, cum erau subofițerii, puteau fi folosiți în interesul comunităților locale. În acest sens primeau atribuții, care, deși erau neplătite, le dădeau o anumită prestanță în fața celorlalți. Din punct de vedere economic și cultural zonele grănicerești aveau un nivel mai ridicat decât celelalte zone. În sate singurul lucru important era tradiția locală.

Situația din anul 1843 de la Sângeorz-Băi arată că recrutarea și participarea la campaniile militare a constituit un factor de prosperitate pentru comunitățile născudene, așa cum era și cea de la Sângeorz-Băi.

Fotografie din arhiva personală a artistului Maxim Dumitraș

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

FLORE AL-GEORGE

Folclor. Cântece de Crăciun (Colinde)

Coborât-o coborit
Alerai Dómn'e
Coborât-o Dumnezeu,
Pe-o scară lungă de ș'iară,
O coborât pe pământ
Să vadă cum îi de rând;
Rându-i bun și sfat i-om da
Îmblă Iosip cu Maria;
Și umblă din casă-n casă
Și n'ime de mas' nu-i lasă;
Când îi colo câtă sară
Să culcau pe pământ jos
Și naște un fiu frumos.
De unde Hristos naște
Din poșum'bi lumini arde,
Nu te pot apropie
De fumu tămâilor
De zgomotu poților.

(Năsăud)

Coborât-o coborât
Alerui Doamne
Coborât-o Dumnezeu,
La mijlocul satului
La casa bogatului;
Bună sara om bogat
Fostu-ț-ai cina gătat?
Gata-i gata, nu-i de voi
Că-i de mari boieri ca noi
Dumnezeu s-o supărat
Și de-acolo s-o luat
Până-n capul satului
La casa săracului;
Bună ziua om sărac
Fostu-ț-ai prânzu gătat?
Gata-i gata-i puținel
Hai cu toți lângă el.
Dumnezeu s-o bucurat
După masă s-o băgat,

*FLORE AL-GEORGE**Refren.*

D'in care pită-ș t'aie
 Dumn'ez'aū iar-o crește,
 Și d'in care pâhar bē
 Dumn'ez'aū iară-l implē
 (*Din care pâine-și taie
 Dumnezeu iar o crește,
 Și din care pahar bea
 Dumnezeu iară-l umple*).

Sângeorgiul Român

Mă luai luai
 Și d'e-aiși pleca-i,
 Gi'oi d'e d'imin'ață
 Sus pe la fanață
 Cu rociia creață,
 Cu sēș'era-n briū
 La holdă d'e griū.
 Mă pleca-i pleca-i
 Nănuncēs să tai,
 C'a vin'i maica
 Ca și pajora
 Și m-a întreba
 Gătat-am holda,
 Da ieu iam răspuns,
 N-am gătat-o nu
 Că uio-ag'iuns on giungi,
 Giungi fără durere
 Mo'rt'e fără vreme.

(Năsăud)

Ma luai, luai
 Și d'e aiș'i plecaī,
 Sus pe răzvorel'e
 Cu nouă ulcel'e,
 După l'ecurèl'é.
 L'iacu l-am aflat,
 Tri scânduri d'e brad,
 Patruz'ăș'i d'e cuie
 La sălaș să-m pușe
 Ș-o cruș'e d'e brad
 Să-m pușe la cap.

*(Năsăud)***V. Cununa** - Aducerea acasă a coroniței de seceriș legată de recoltare

Acesta este un obicei destul de vechi, acum e popular doar în 3-4 sate. Deoarece culturile se coc aproximativ în același timp, oamenii mai bogați le seceră într-o singură zi, adunând mai multe (20-30) fete, la un preț mai moderat, desigur, dar seara organizează o petrecere și un dans, terminând astfel munca deodată.

Aquila imperialis. Aici element de basm popular, pasăre magică, frecventă în basmele românești „Cu pajuri și cu zmei”...

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

La întoarcerea acasă, una dintre fete, de obicei o rudă a gazdei, poartă pe cap o cunună mare împletită din spice de grâu și împodobită cu flori, în timp ce celelalte merg în urma ei, în 2-3 rânduri, cântând.

O fată, de obicei cea mai vorbăreată, conduce alaiul și are sarcina ca, după ce au ajuns la casa gazdei, să rostească toastul de mai jos. Înaintea alaiului, cu 8-10 pași, merge gazda sau înlocuitorul său, de care este adesea nevoie pentru a proteja săracele fete de eventualele excese.

Fetele cântă pe tot parcursul drumului. Când trec prin sat, flăcăii, copiii, și chiar uneori femeile mai în vârstă, le udă cu cărți de joc ude și alte vase umplute cu apă, stropind fetele și în special pe cea care poartă cununa.

1. Cântec în timpul secerișului:

D-așa-i rindu fêt'elor
 Ca și randu mērilor,
 Până-s mere mărunțel'e
 Stau rinduri pe crângurēle,
 Dacă prind a sē mări
 lele nș'ep a sē rări.

2. La întoarcerea acasă:

a)

D'e un'e cununa plíacă
 Rămân'e țarina sacă,
 D'e une cununa vin'e
 Rămân'e țarina plină.
 Noi întrăm cântân in sat
 Tăți fiș'iorii so culcat,
 Sculaț fiș'iori cu rău
 Că ni să uscă grîu;
 Sculaț fiș'iori cu apa
 Și n'e udat cununa...

b)

D'in sus d'ila Tăligrad (Tárigrad)
 Mândră cunun-o pl'ecat,
 D'in sus d'ila Răsărit
 Mândră cunun-o porn'it;
 Noi vin'im pe drum cu pt'atră
 D'i la holdă săș'erată,
 Noi vin'im pe drum uscat
 D'ela grâu săș'erat,
 Si hold'ița am gătat.
 (Din sus de la Tăligrad (Tárigrad)
 Mândra cunună a plecat,
 Din sus de la Răsărit
 Mândra cunună a pornit;
 Noi venim pe drum cu piatră
 De la holda secerată,
 Noi venim pe drum uscat
 De la grâu secerat,
 Și holdița am gătat).

*FLORE AL-GEORGE***3. Acasă în jurul mesei:**

D'e ieș gazdă până-n prag
 Să vez' cum vin'im cu drag.
 D'e ieș gazdă până-n pörtă
 Să vez' cum vin'im cu róda.

Măturăț gazdă coșù
 D'e grâu ș'el l'egumos,
 Că-ț aduș'em grâu frumos,
 D'e grâuțu ș'el d'e an
 Că-ți aduș'em d'in șest an.
*(De ieși gazdă până-n prag
 Să vezi cum venim cu drag.
 De ieși gazdă până-n poartă
 Să vezi cum venim cu roada.*

*Mătură gazdă coșul
 De grâu cel legumos,
 Că-ți aducem grâu frumos,
 De grâuțu cel de an
 Că-ți aducem din șase an [de șase ani]).*

4. Toastul conducătorului alaiului de cunună:

Bună sara gazdă mare
 N-ai ieșit cu plosca-n cal'e
 Înaintea cunun'i
 T-ai t'emut că n-om vin'i.
 Mai d'e mult am ș'i vinit,
 Da n'-io fost griu-n călcit
 Și cu apă n'-io stropit,
 Mai d'e mult am ș'i plecat
 Da n'-io fost griu călcat
 Și cu apă n'-io udat.
 Dumn'ia-V'óst' așa v-aț lăudat,
 C-avet curț mândre d'e ptiatră.

*(Bună seara gazdă mare
 N-ai ieșit cu plosca-n cale
 Înaintea cununei
 Te-ai temut că n-om veni.
 Mai de mult am fi venit,
 Dar n-a fost grâul încolțit
 Și cu apă nu a fost stropit,
 Mai de mult am fi plecat
 Dar n-a fost grâul călcat
 Și cu apă nu a fost udat.
 Dumneavoastră așa v-ați lăudat,
 C-aveți curți mândre de piatră).*
 Bată-și Franșii caii-și bată
 Și-n lăuntru să nu străbată;
 Noi cu Franșii ni-am luptat
 Și-n lăuntru tot am intrat,

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

Noi cu Franșii ni-am bătut
Și-n lăuntru am străbătut.
Dumneavoastră iar v-ați lăudat,
C-aveți un voinic tânăr și frumos
Scrisă-i fața lui Hristos,
Dar voinicul nu-i acasă,
Că grâu roș i-aț măsurat
Și la moară l-ați mânat.
Dar morarul nu-i acasă
Că-i dus în pădure,
Culege căpșune,
Morărița meșterița
A dat cioc-poc,
Ș-a venit moara la loc,
S-a turnat Grâul roș
În coș,
Din coș a picat în piatră,
Din piatră-n covată,
Tot trei tărăță și o făină
Pân-a fost desaga plină.
Și l-a adus acasă
L-a dat la o jupână leneșă
Și l-a cernut
Printr-o sită deasă,
De mătase,
De la Taligrad aleasă,
S-a făcut un colac
Mândru și frumos
Scrisă-i fața lui Hristos.
Colacul rupeți în două
Jumătate ni-l dați nouă,
Colacul rupeți în trei,
Că coșa ne-ați găsi.
Trecui puntea și o vale
Până la o gazdă mare,
Trecui valea și o punte
Pân-la o gazdă de frunte,
Care primăvara ară
Și co'lia [recolta] toamna tot cară;
Are plug cu șase boi,
Și pogoane câte doi
Și hașdei mare de oi,
S-un lădoi cu taleri noi,
Și ni-a da și nouă doi:
Unu fetei pentru cunună
Unu mie pentru miușiuna [răsplată/dar].

Cununa noastră-i în trei împletită,
Casa Dumnea-Voastră de norod îngrădită,

FLORE AL-GEORGE

Crească podina cât casa
 Și vravu [vrafu] cât masa,
 Dintr-un spic iasă un otic [snop mic],
 Dintr-o mână-o mierză plină.
 Și gazdă cu voie bună
 Pe la [pre la/spre la] mândră de cunună,
 Să și [fi] gazdă veseloasă,
 Pe la cunună frumoasă.

Cununiță fluturată,
 Trebuie-oi [va trebui] adăpată
 Cu apă dintr-un pârâu,
 Cu gin [vin] dila [de la] fâgădău,
 Cu apă din fântâniță,
 Cu gin dila câsmăriță [cârciumăriță].

Frunza verde ca iarba
 S'in-a [S-o] lua cununa
 Și'e [și-i] drept ca lumina,
 Ca lumina și'e [cea] de său [sew = untdelemn?],
 Care-o pun domnii-n băcău [vas de lemn],
 Ca lumina și'e [cea] de seară,
 Care-o pun domnii-n pahară.

Frunză verde ca iarba
 Noi cununa nu vom da,
 Până plosca ni-ți arăta
 Și-un voinic frumos ni-ți da
 Și-n gură ni-a săruta.

Să nu ni-l dați dila ușă
 Să și'e cu gușă,
 Niși dila foc
 Să și'e cionog,*
 Niși dila pat
 Să și'e colțat;
 Ni-l dați dila masă
 Că ni fata tânără și-aleasă.

Fășeți bine și ni-l dați
 Și cununa ne luați,
 Că-i fetița tinere
 Și cununa îi cam gre
 Și n-o mai poate ține,
 Hai vonișe și o ie.

După aceea, fata dinainte își continuă astfel toastul/urarea:

Și ieu plata mni-oi și'ere
 Pentru-a mele usten'ele:
 Un păhar mândru de bere,

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

V-o tri jocuri pe pod'ele
 Și v-o două de holircă
 Și n-om mai zișe nemnică.

Fășeți bine ș-ascultați
 Și v-o doi fișori ne dați
 Să ne gioșe pe sub mână
 C-așa-i rându la cunună.

După aceea, fetele se îmbracă în haine curate de sărbătoare și apoi începe cina, acompaniată de muzică. La începutul cinei, prima băutură, de obicei un pahar de pălincă, îi revine conducătoarei alaiului de cunună, iar aceasta ce altceva ar face decât să ureze gazdei astfel:

Frunz'ă verd'e tămâiță,
 Să trăești dragă găzd'iță!
 It încină-o copt'iliță
 Cu mâneș'i dalbe pestriță.
 Eu-ți încin có-iest pahar,
 Dumn'ez'ău cu mare dar,
 Șel ș'e-n floreșt'e floril'e
 Și porn'eșt'e moril'e,
 Uscă finu cu sóre,
 Cós'e griù cu răcóre
 Viiață bună Dumn'i-Tale!

(Frunză verde de tămâiță,
 Să trăiești dragă găzdoaie!
 Îți închin o coptiliță [căniță]
 Cu mâneci dalbe pestrițe.
 Eu îți închin acest pahar,
 Dumnezeu cu mare dar,
 Cel ce înflorește florile
 Și pornește morile,
 Usucă fânul cu soare,
 Coace grâul cu răcoare
 Viață bună Dumitale!)

Apoi mănâncă, beau și după aceea dansează aproximativ până la orele 12-1 în tindă sau în șură. Le place cel mai mult să danseze pe o suprafață podea, așa cum este exprimat și în urarea de mai sus. [„Trei jocuri pe podele”].

Sângeorgiul Român

(va urma)

Acest conținut a fost tradus cu ajutorul IA.

Impresii de la băile Sângeorgiul-Român

„Și dacă n-are scop viața
Fă se aibă clipa scop”.
(Coșbuc)

Nicăieri nu ai o mai bună ocazie să te convingi despre adevărul filosofiei de viață, cuprins în poezia de mai sus, ca la băi.

Scăpat pe câteva zile sau săptămâni de proza apăsătoare a vieții de toate zilele, îți cade așa de bine recrearea trupească și mai pe sus de toate sufletească, ce ți-o ofere o baie.

Și dacă la toate aceste se mai adaugă și o societate românească veselă, prietenoasă și nepretențioasă, atunci zilele îți trec ca clipele și simți că numai zilele clipe petrecute la băi au un scop și după ce au trecut lasă un regret adânc.

Sângeorgiul-Roman e o baie eminentă românească. E proprietatea comunei curat românești, iar în arendă o ține societatea pe acții „Hebe”, fondată de Romani și din bani românești.

Nu știi cum i se pare altuia, dar mie, care am petrecut așa mult timp în orașe ungurești, unde e perhorescat până și graiul românesc, unde e o raritate o firmă ori o inscripție românească pe vreo prăvălie ori edificiu public, mi-a făcut așa de bine, când am văzut deasupra pe fantana principală inscripția făcută cu litere mari de aur:

Izvorul tămăduirii

Inscripția e făcută și an de an înnoită de un litotipograf din Târgu-Jiu, dl. N. D. Miloșescu, drept semn de recunoștință pentru că aici și-a recâștigat sănătatea.

*

Ceea ce face mai plăcută viața din Sângeorgiul-Roman e societatea românească care cercetează băile an de an și în special spiritul acestei societăți.

Ți se pare că oaspeții venind la băi și-au lăsat acasă patimile, micile uri și invidii, cu care își amărăsc reciproc și așa monotona viață din centrele noastre provinciale.

Un spirit de iubire frățească, de prietenie nefățărîtă îi cuprinde pe toți.

Și deși veniți din diferite părți ale teritoriilor locuite de Romani, oaspeții după 2-3 zile se contopesc am pută zice într-o singură familie.

Și tocmai tonul acesta familiar și neforțat al relațiilor sociale e ceea ce dă un neprețuit farmec vieții de la băile din Sângeorgiul.

Și dacă venia vreun cunoscut ori chiar necunoscut, dar Român, la moment se lățea la toți oaspeții vestea îmbucurătoare că a mai sosit cutare și cutare, și ni s-a mai înmulțit mica noastră colonie.

*

Viață mai animată e la Sângeorgiu dimineața de la ora 6 la 8 și după amiază de la 5 la 7, când cântă muzica sus la „Borcut”, adică pe terasa de la fântâna principală.

Abia a început să cânte muzica și vezi grăbind rânduri-rânduri de oaspeți fiecare cu paharul în mână și după ce au băut un pahar de apă o iau în grupe mai mici la preumblare în jurul dealului.

Abia au trecut 8 ore de seară de când ne-am despărțit la preumblarea de după cină și tot ne pare că nu ne-am văzut de un veac, cu atâta cordialitate își poftesc oaspeții: „Bună dimineața” și se întrebă reciproc de starea sănătății și alte întrebări convenționale care însă

Impresii de la băile Sângeorgiul-Român

aici au pierdut din convenționalismul lor și sunt izvorâte din inimă.

După 3-4 pahare de apă și tot atâtea ture de preumblare pe parcul din jurul dealului, cei mai mulți oaspeți și-au isprăvit „cura” și se adună pe terasă mai aproape de muzică, unde se formează grupuri de tineri și d-șoare, domni și doamne, și se începe toitul vesel al conversațiilor.

Și în timpul acesta muzica lui Cristof din Bistrița, cel care a furat inimile oaspeților de la adunarea pentru fond de teatru din Șimleu, cântă frumoase melodii românești din bogatu-i repertoar.

Și nicăieri ca aici nu simți așa efectul binefăcător al muzicii.

Parcă simți cum îți străbate prin toți nervii armonia divină a muzicii și nu trebuie decât să fii tânăr, ca la auzul frumoaselor romanțe, doine și mai ales neîntrecutele *Someșene*, să te cuprindă o dulce nostalgie și în inimă să încolțească sămânța nobilă de dor și iubire...

*

Când îmi merge bine, nu-mi place să-mi turbur seninătatea prezentului nici cu reamintiri triste din trecut, nici cu temeri de viitor, cu toate acestea, fără voia mea, deja de acum mi se prezintă înaintea ochilor sufletului un tablou trist de iarnă, când va fi încetat ciripitul pasărilor și neaua va fi acoperit pădurile și orașele. Atunci stând singur în odaia mea și privind pierdut pe fereastră îmi va veni în minte visul de astă-vară, îmi voi aduce aminte de frumoasele clipe petrecute la Sângeorgiul-Roman.

Îmi voi reaminti de toate persoanele, cu care împreună am petrecut.

Îmi voi reconstrui cu drag figura talentatului căpitan în armata romană și poet, Emanoil Părăianu, admirabilul și neîntrecutul povestitor; favoritul doamnelor, care de atâtea ori a stors lacrimi ori a produs veselie la ascultători în orele de după amiază sus în brădet.

Cu drag mă voi cugeta la harnicul nostru fruntaș Francisc Hossu Longin, neînfrânt și consecvent naționalist, care nici la băi, unde se lapădă oamenii de toată grija cea lumească nu a încetat nici pe un moment de a se agita de singura chestii, care i-a servit de conducătoare și de directivă în viață: chestia națională. Nu-l voi uita nici pe simpaticul călugăr de la Hodoș-Bodrog, părintele egumen arhimandrit Muntean, stimat de toți atât în urma prezentării sale de bătrân impozant și venerabil, cât și a naturalului său fin, complexant și prietenos.

Și îmi vine și acum să râd, cand mă cuget cum li se încurca limba domnilor și domnișoarelor, când neputând exprima cuvântul „Reverendisime” îl salutau:

- „Bună dimineața Reverendisime”. Și rând pe rând îmi reamintesc de fiecare din numeroșii oaspeți, domni și doamne, și pe fiecare îl văd în lumină mai plăcută, fermecat de razele amintirii. Pe cei mai mulți abia la băile din Sângeorgiu i-am cunoscut pentru prima oară și totuși îmi pare ca și când i-aș fi cunoscut de când m-am pomenit.

*

Înainte de a încheia impresiile mele de la băile din Sângeorgiu, trebuie să accentuez un lucru destul de regretabil, și anume acela că băile aceste, singurele băi curat românești nu sunt sprijinite așa cum s-ar cuveni și cum ar merita.

Observarea aceasta se referă însă numai la Români, căci de alte neamuri, ca Sași și Jidani, au fost ca în toți anii și în sezonul de față încă prea mulți, așa că numărul total al Românilor în proporție cu străinii se referă ca unul la trei.

Într-adevăr nu știu ce e cauza? Apă bună și tămăduitoare, societate românească că nicăieri în alt loc, scumpete încă nu e mare, confort pentru relațiile noastre suficient și totuși numărul Românilor care cercetează baia parcă scade, în loc să crească.

Să nu fim noi Românii în stare să susținem numai noi din puterile noastre o singură

Impresii de la băile Sângeorgiul-Român

baie?

Iată și lista acelor care au cercetat în anul acesta băile din Sângeorgiu: Emil Mureșan, notar (Ilva Mare); Alexă Candale și familia, inginer (București); Eugen Bolfa, student universitar (Năsăud); Iosif Luchi, maior în pensiune și familia (Năsăud); Dr. Pavel Tanco, profesor și familia (Năsăud); Dr. Simeon Stoica și familia, medic (Bran); Ilarie Pahone, consilier militar în pensiune (Bistrița); Dionisie Șteopoe, șef-inginer și familia (București); Dr. Sever Murășan și fam., medic (Iași); Dr. Stefan Pop și familia, avocat (Arad) și d-șoara Lucreția David (Abrud); Dr. Alexandru Pop, medic și fam. (Bistrița); Arhimandrit Muntean, ieromonah (Hodoș-Bodrog); Francisc Hossu-Longin, avocat (Deva); Alexandru Haliță, profesor și familia (Năsăud); Iacob Pop, profesor și familia (Năsăud); d-na Angela Pletos, (Năsăud); Dr. Vasile Pahone, avocat și familia (Bistrița); Gavrilă Vertic, jude de tribunal in pensiune și familia (Bistrița); George Ciat, jude de tribunal și familia (Deva); N. D. Miloșescu, tipolitograf și familia (Târgu-Jiu, Romania); Emanuil Părăianu, căpitan în armata română (Târgu-Jiu); Alexă Ureche, oficial la poștă (Budapesta); doamna Nastasia Grigoriță, (Năsăud); Marțian, căpitan la honvezi și familia (Dej); Dr. Cornel Petric, subjude (Bocșa Montană); Ioan Ciocan, profesor de universitate și deputat (Năsăud); George Pavel, medicinist (Borgo-Prund); Ioan Trif, cond. de cărțile fund. și fam. (Kun-Szt.-Marton); Dr. Valer Rus, profesor (Romania); Petru Mireștean, proprietar (San-Petru-de-Câmpie); Constantin Moisil, profesor și familia (Tulcea, Romania); Romul Ionașcu și familia, profesor (Iași); Dr. Valer Moldovan, cand. de avocat (Bistrița); Dr. Gavrilă Onișor, profesor și familia (Bârlad); Stefan Drăgănescu, profesor (Bârlad); Ioana Calini, (Gojomesterhaza); Alex. Lupan, preot și familia (Silivașul-de-Câmpie); Macedon Linul, învățător (Năsăud); Vasile Moldovan, teolog (Căianul Mic); doamna Gali și familia, (Săcuieu); familia Dr. Filipan (Năsăud); Leon Piciu și fam., cond. de cărțile fund. (Năsăud); Teodor Anton, căpitan in pensiune și familia (Năsăud).

Un număr destul de frumos, pentru ca să te simți bine in mijlocul lor, dar nu e destul când te cugeți, că în mare parte oaspeții au fost din România și că în proporție cu inteligența unui popor de trei milioane cu drept ne-am aștepta la un număr întreit de mare chiar și numai din Ardeal.

Să sperăm într-un viitor mai bun. Se poate că și criza economică le va fi luat multora pofta de băi. Un eventual deficit în 2-3 ani n-are se descurajeze pe cei ce direg destinele societății „Hebe”. Să ne mângâiem că scaldelor din vecinătate ca Dombhat și Valea Vinului le merge cu mult mai rău, măcar că la spatele lor stau societățile „Karpát-Egylet” și „Emke” cu toate mijloacele de bani și de reclamă de care dispun.

Mai ales de această din urmă, adică de puțină, dar meritată reclamă ar avea lipsă băile din Sângeorgiu în direcția aceasta s-a făcut cam puțin. Azi în veacul reclamelor, unde fiecare scaldă cât de neînsemnată cheltuiește sume însemnate pe inserțiuni și prospecte ilustrate, administrația băilor din Sângeorgiu n-a făcut aproape nimic. Măcar că puterea vindecătoare a apelor din Sângeorgiu ne e garanță, că pe lângă o reclamă mai mare s-ar asigura an de an un număr tot mai mare de oaspeți.

Sursa: *Tribuna*, Sibiu, Anul XVIII, 1901, nr. 141, p. 561-562.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

ALEXANDRU DĂRĂBAN

Reacții în presa vremii privind ortodoxia din acest ținut

Demersurile privind renașterea ortodoxiei pe aceste meleaguri a avut ecou în presa vremii, atât în cea cu specific bisericesc (majoritar în cea greco-catolică), precum și în presa civilă centrală. Cele mai multe atacuri s-au referit la adresa celor doi ieromonahi, Antonie și Ioachim Bâznog. Le găsim prezentate în *Unirea*, foaie bisericească-politică a Mitropoliei Greco-Catolică din Blaj, fie prin eseuri, fie la rubrica „Telefonul Unirii”¹.

Primele atacuri s-au îndreptat împotriva ieromonahului Antonie Bâznog în rubrica amintită mai sus, unde era reclamat de un anume „C” din Feiurd, fiindu-i dat și răspunsul, în care i se mulțumea pentru informațiile trimise referitor la mișcările religioase provocate din partea agenților eparhiei ortodoxe din Cluj, informațiile vor fi utilizate cât de curând, rugând pe corespondent să nu uite că trebuie să fie cât mai în amănunt cu informațiile asupra mișcărilor condamnabile întreprinse de ortodocși, îi mai ruga pe el și pe alții ca în parohiile cărora s-ar încerca atare dezbinări, să fie puși la curent cu numele funcționarilor de orice natură² care ar îndrăzni să facă abuz în dregătoriile ce le dețin, făcând prozelitism meschin și nerușinat, cei din redacția publicației îl asigurau pe corespondent că ei își vor face pe deplin datoria³.

Atacurile s-au îndreptat și asupra ierarhiei ortodoxe din Cluj, afirmând că ridicarea părintelui Nicolae Ivan în scaunul de episcop ortodox al Clujului nu a făcut mare bucurie generației mai tinere a bisericii sale⁴, intrigile sale se îndreptau în bună parte împotriva bisericii unite, cercurile bisericești greco-catolice nu au putut vedea cu ochi buni în tendința celor de la Cluj decât un început de intrigă confesională, presimțirile și prevederile acestea s-au împlinit. Se amintea de cazul de la Ocoliș, în care s-a simțit mâna îndrumătoare a vlădiciei Clujului de a pune în deplină lumină opera de șmecherie fanariotă, acest arhieru neînțelegând că punerea în scenă, căile și mijloacele care ar putea ilustra cea mai întunecată pagină a Bizanțului. Continuau să scrie că ceva similar s-a petrecut și în parohia Feiurd, o parohie unită de lângă Cluj unde s-au așezat mai multe familii, dând naștere unor cătune și a căror legătură cu satul nu este cel mai ușor⁵, cei din Clujul ortodox au pus ochii pe acești creștini și folosindu-se ca de niște agenți ai săi, recrutați în parte chiar dintre oameni cu si-

¹ Alexandru Dărăban, *Pagini de ortodoxie sângeorzană*, Cluj-Napoca, Mega, 2018, p. 191.

² Alexandru Dărăban, „Activitatea ieromonahului Antonie Bâznog oglindită în presa greco-catolică din Blaj”, în *Renașterea*, Cluj-Napoca, Anul XXVII, 2016, nr. 7(315), p. 7.

³ *Unirea*, XXXII(1922), nr. 38, p. 4; vezi Dărăban, *Pagini*, p. 191-215.

⁴ Dărăban, *Activitatea*, p. 7.

⁵ Alexandru Dărăban, *Ieromonahii Antonie și Ioachim Bâznog*, Brăila, Sântul Ierarh Nicolae, 2013, p. 33.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

tuație oficială în viața de stat, să semene în mijlocul lor neghina vrajbei profesionale¹, acuzau că li se făc promisuni că li se va face biserică și școală, că li se va da preot căruia nu vor trebui să-i plătească nimica și – nu în ultimul rând – cu afixarea calomniilor debitate la adresa bisericii noastre vândute ungurilor, preotul unit de acolo nu a putut să stea eu mâinile în sân și aflând despre această mișcare a căutat să se înfățișeze cu câțiva fruntași din sat și din aceste cătune la însuși episcopul Nicolae al Clujului, pentru a se constata dacă promisiunile și asigurările făcute chiar din partea dânsului se mai susțineau, li s-a spus că nu este adevărat, că episcopul nici nu știa nimica și dacă totuși este ceva mișcare, ea nu poate proveni decât din revenirea spontană a acestei populații la conștiința firească a legii românești², rezultatul întrevederii s-a aflat și prin crânguri, fiind siguri că demascându-se uneltirile, situația s-ar schimbat foarte mult și aveau nădejdea că Feiurdul va rămâne mai departe în întregime credincios conform tradițiilor și legilor străbune.

Își exprimau speranța, ca și la Ocoliș³, încercarea de dezbinare de la Feiurd va ajunge o probă de tărie a credinței credincioșilor uniți, dar și o dovadă grăitoare a duhului de învrăjbitare religioasă, care se propaga fără nici o rușine și cu arme atât de puțin onorabile din cetățuia neunită a Clujului, semnalau că sub ochii protectori ai unora din cercurile spune, cu aprobarea pe ascuns a acestora, s-a deschis o luptă confesională din cele mai acute, în fața căreia vor continua să-și facă și ei pe deplin datoria, susțineau că erau atacați fără nici un motiv, cu mijloace dintre cele mai detestabile și avertizau să nu se supere episcopul Ivan și nici dl Banu⁴ că vor încerca să se încingă și ei la luptă⁵.

Unele opinii privind ortodoxia de pe aceste meleaguri le-a exprimat și Nicolae Iorga. Asupra acestui fapt s-a reacționat cu un editorial la adresa marelui savant în care-i reamintea că „nu noi am provocat scandalul de la Ocoliș, Feiurd ș. a. Nu noi am strigat cu ușile și ferestrele deschise, că nu ne vom da odihnă oaselor până ce nu vom aduce pe toți frații în ocolul nostru. Nu noi, ci alții. Noi am dori să ne putem vedea, neîmpiedicați, de imensa problemă a refacerii morale a sufletelor, atât de zdruncinate de cataclismul războiului. Atât”⁶. Alexandru Rusu, semnând editorialul „Crăciunul nostru”, arăta că „biruința aceasta nu este însă numai o locală, ci este o a întregii noastre biserici. Cazul de la Ocoliș s-a repetat, precum știm, și la Feiurd și pe aiurea, așa că un eșec la Ocoliș ar fi însemnat o mare spărtură, cu urmări incalculabile...”⁷. Sub același nume „C” din Feiurd a sosit, iarăși, pe adresa „Telefonului Unirii”, o reclamație despre activitatea ieromonahului Antonie Bâznog, autorul scrisorii răspunzându-i-se că le era cunoscută activitatea anterioară a misionarului ortodox de la dumneavoastră și suntem siguri că în momentul când oamenii, care au fost amăgiți să treacă la ortodoxie, vor cunoaște și ei trecutul lui glorios, vor părăsi solidar pe cei ce i-au batjocorit prin așezarea în fruntea lor a ieromonahului Bâznog, comuna Sângeorzul Român, unde încă s-a încercat să se facă biserică, îi știe toate fărădelegile, iar temnița ordinară, făcută din 7 Ianuarie 1909 – 7 Aprilie 1909, era o dovadă hotărâtoare că crimele acestui pseudo-călugăr concubin, între care și aceea a traficului cu fete în Orient nu sunt numai vorbe aiurea, consistoriul episcopului Ivan

¹ Dărăban, *Ieromonahii*

² Dărăban, *Ieromonahii*

³ Parohia Ortodoxa din Ocoliș a fost înființată în anul 1922. În acel an, toți locuitorii greco-catolici din aceasta parohie de lângă Baia Mare au revenit la ortodoxie, zierele atribuind o mare însemnătate acestui caz, care exprima dorința poporului roman de a reface unitatea neamului pe plan religios, AAVFC, cota III-356-1922, document nr. 4168 din 29.XI.1922.

⁴ Dărăban, *Activitatea*, p. 7.

⁵ *Unirea*, XXXII(1922), nr. 39, p. 2.

⁶ *Unirea*, nr. 50, p. 1.

⁷ *Unirea*, XXXIII(1923), nr. 1, p. 1.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

putea fi mândru pentru această achiziție și noi nu putem decât să-l compătimim dacă crede că cu astfel de misionarii poate să ne readucă la legea cea strămoșească, cât privea darea de gol a acestui păcătos, li se recomanda că aveau dreptul s-o facă, dar până ce vor pune mâna pe copia hârtiilor oficiale, să aștepte actul de la prefectura din Bistrița care va putea să vă facă excelente servicii¹.

O altă depeșă semnată sub numele de „B” din Cluj, în care i se recomandă de redacție că „pentru a ști cine este Bâznog și pentru a vă putea face o idee despre tipul Bâznogilor, vă rugăm să mai citiți o dată <<Telefonul>> nostru din nr. 34, adresat la Feiurd. Veți afla de acolo, din acele acte oficiale, că ieromonahul Bâznog, trimis de episcopul Ivan al Clujului să destabilizeze pe credincioșii noștri din Feiurd, este un pseudo-călugăr concubin, care pentru crime ordinare, între care nu este ultima exportul de fete în Orient, a făcut și temniță ordinară². Cine dorește amănunte, n-are decât să consulte actul oficial de la prefectura din Bistrița”³.

La începutul anului 1924, în editorialul „Momente” se făcea mențiunea că aceeași atmosferă de activă creștinătate transpiră și din actul de mare însemnătate pentru biserica unită, că „aproape toți credincioșii⁴ din Feiurd supuși unor rătăcirii trecătoare își pot liniști sufletele de nou în jurul vechiului altar al credinței, pe care era gata să și-l piardă. Crăciunul din anul trecut – e bine să ne amintim și de asta – ne-a adus bucuria, că răsăritul cel de sus a fost din nou cunoscut de către ocolșeni de Preasfințitul Iuliu al Gherlei, și iată că de acum tot de Crăciun este prilejul, când feiurdenii pot să caute în noua lor biserică iarăși alături de noi”⁵. În cuprinsul aceluși număr se aduceau mulțumiri vechiului colaborator „C” din Feiurd pentru datele prezentate:

„Noi rugăm pe Dumnezeu, ca din mult încercații noștri frați din crângul numit Coadă Teleacului să facă buni credincioși, care ca răsplată, ca pentru statornicia lor, vor putea fi socotiți în fruntea multora. Amănuntele vor mai fi utilizate cu alt prilej le vor fi utilizate cu alt prilej”⁶. Episcopul Nicolae Ivan era numit „patronului marelui Bâznog din Feiurd” și se spunea că „unde din lipsa de oameni, chiar și Bâznog se ridică la posturi de mare încredere”⁷.

„Telefonul Unirii”, rubrica publicației, era în continuare porta-vocea celor care erau împotriva călugărului Antonie. În anul 1925 i se da următorul răspuns unui anume „P” din Cluj, răspuns care va fi un atac și asupra publicației oficiale a Episcopiei: „Cei de la *Renașterea* pot fi deosebit de încântați de faptul că li s-a îndeplinit visul ca să sfințească pe seama Bâznogului lor și a celor vreo 25 familii din crângul Feiurd-Pădureni o biserică ortodoxă. Ar fi trebuit să fie însă și aceasta le-o puteți spune fără primejdia de-a fi dezmințiți – ceva mai modești, când e vorba de grandiozitatea serbărilor, care nu numai că n-au întrecut toate așteptările, ci chiar dimpotrivă – cu toate invitările ca la nuntă ce s-au făcut pentru tot jurul – nu s-au putut împărți nici măcar colacii pregătiți⁸, așa că au trebuit să fie vânduți mai apoi în licitație publică. Și mai puteți să le șoptiți și acestea: cele 25 familii din Pădureni, amăgite cu vorba cunoscută, că nu vor plăti nimic nici preotului, nici bisericii, încă nu rămân ortodoxe⁹ decât până în momentul, când părintele Bâznog, ori altul care-i va

¹ Unirea, nr. 34, p. 4.

² Dărăban, Activitatea, p. 7.

³ Unirea, XXXII(1922), nr. 42, p. 3.

⁴ Dărăban, Activitatea, p. 7.

⁵ Unirea, XXXIV(1924), nr. 1, p. 1.

⁶ Unirea, p. 7.

⁷ Unirea nr. 4, p. 4.

⁸ Dărăban, Activitatea, p. 7.

⁹ Dărăban, Activitatea, p. 7.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

lua locul, va începe să-și pretindă și el stolele obișnuite. Și atunci vor reveni și aceștia și încă – probabil – cu biserica cea nouă cu tot¹.

Tot în acea perioadă, au apărut reacții în ceea ce privește pe ieromonahul Ioachim Bâznog în presa centrală din București. În anul 1926 apărea în ziarul *Dimineața* un articol semnat cu pseudonimul „Fulmen”², intitulat „Pentru cultul strămoșesc”, în care era prezentată petrecută în localitatea Sângeorgiul Român despre povestea desfășurată în jurul bisericuței și a unui biet iluminat, care cu prețul vieții, a ținut cu îndârjire să ridice biserică ortodoxă pe plaiuri băștinașe românești³, cum a cunoscut pe părintele, umil, blând și supus tuturor⁴, icoană vie a zicalei din bătrâni⁵, că de mic copil a fost închinat celor sfinte, iar credința lui nesupusă neștiutoare de toate axiomele subtile ale semidoctilor, avea la bază acea înflăcărare adâncă ce fac din cei dăruiți cu ea, iluminării neînfrânți de nici o persecuție, de nici o primejdie, că în pașnicul Sîn-Georgiu, cu peste 4.000 de suflete, călugărul sfințit de biserica ortodoxă, a întâmpinat ironii, batjocuri, hulă și bătăi.

Acesta umblând zdrențuros, prin mijloace proprii, rupt de foame, a pus ban lângă ban spre a ridica biserică a cultului ortodox, dar care într-o bună zi s-a înălțat, ca și mănăstirea lui Manole, ea se înălța într-o zi spre a fi dărâmată într-o noapte, nu de unguri, cum s-ar fi crezut, nici de evrei ce trăiesc în pace cu cei de alte culturi, ci de o mână de români greco-catolici.

Apoi au motivat sub „fălăciosul” pretext⁶ că părintele ortodox nu era dichisit, nu era pomădat, nu purta freză și, în ciuda autorizației de la autorități, călugărul fu frezat, tuns cu sila, confiscându-i-se clopotele ce le cumpăraseră din donațiile poporului și din propriile sacrificii, menționa că Domnul a trimis bietului călugăr ca apărător pe un român și soția lui, Anton Domide, directorul liceului din Cluj. Acești soți l-au ridicat și înălțat pe călugăr, l-au ajutat cu bani, i-au îlesnit împrumuturi, o mică subvenție ministerială și din nou întărit, străjerul bisericii ortodoxe pornind iar la drum cu desaga, după care biserica a fost din nou ridicată.

Autoarea scria că a vizitat-o cu o amică de-a ei, Maria Giurgea, marea artistă a Teatrului Național și, unite, mișcate, nu știau ce să admire mai mult⁷. Au găsit pe preotul iluminat, vopsind ușile altarului, ferestrele bisericii, iar pe vrednicul român Domide, cu ochii plini de lacrimi, privind biserica.

Făcea invitația prin intermediul acelor rânduri invita înaltului șef al bisericii ortodoxe, să arunce o ochire asupra unicii biserici de cult ortodox care se târnoșea, în ciuda atâtor zavistii, în Sângeorgiul Român⁸.

Mai adăuga că altarul cel nou al bisericuței închinată patronului ei Sfântul Gheorghe, era sărac, că odăjdiile sunt peticite, că sfintele odoare lipsesc⁹. Făcea apel către oamenii de inimă și cu drag de biserică din străbuni care citeau acele rânduri și vor să facă o

¹ Unirea, XXXIV(1924), nr. 45, p. 3.

² Este vorba despre Ecaterina Raicoviceanu Fulmen, născută în 1881 – una dintre puținele și valoroasele ziariste ale presei anilor 1926. Absolventă a Facultății de Litere din București, în 1905 a intrat în presă, scriind la celebrele ziare *Adevărul* și *Dimineața*. A fost membră activă a Sindicatului zăriștilor din București și în Societatea Scriitorilor. A editat cinci volume de literatură.

³ Alexandru Dărăban, „O descoperire importantă în arhivele bistrițene”, în *Renașterea*, Cluj-Napoca, XXVI(2015), nr. 11(307), p. 6.

⁴ Dărăban, O descoperire.

⁵ Dărăban, O descoperire.

⁶ Dărăban, O descoperire.

⁷ Dărăban, O descoperire.

⁸ Dărăban, *Pagini*, p. 201.

⁹ Dărăban, O descoperire, p. 6.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

faptă nepieritoare în fața Domnului, să trimită orice daruri sfinte pe adresa profesorului Anton Domide (Cluj), protectorul bisericeții din Sân-Georgiu și a iluminatului ei slujitor¹.

La câteva zile apare, în *Unirea*, semnat de A.C. Albinus, un „cuvânt frățesc” la adresa acestui articol din *Dimineața*: „Pentru cultul strămoșesc în favoarea bisericii ortodoxe, edificată de călugărul Bâznog în comuna Sângeorzul Român, de lângă Năsăud, parohie greco-catolică. Câțiva ortodocși, trecuți la noua lege pe urma divorțurilor. Familii nefericite. În vreme ce toată lumea românească, care vrea slava neamului, lucrează pentru curățirea moravurilor, unii arhieriei ortodocși din Ardeal, sprijinindu-se pe oameni care și-au desfăcut căsătoriile pentru oricare pricină, turbură liniștea satelor, zdruncină moralitatea și credința oamenilor”².

După această reacție a *Unirii* se revine în *Dimineața* cu alt articol care prezenta „Povestea unor clopote” ale aceeași autoare (Fulmen) care mai scrisese despre biserica din Sângiorgiul Român³.

Spunea că erau trei clopote, din bronzul cel mai mândru săpate, cu glas ce te pătrundea în suflet, frumoasele sortite de-a chema credincioșii în biserica ortodoxă din Sângiorgiul Român⁴, turnate din obolul celor cu drag de credința strămoșească, obol adunat zi cu zi, luni întregi de un preot martir, clopotele așteptau ziua când în clopotnița bisericeții ce se ridică alături, vor putea vesti cu glas de aramă deschiderea unui locaș ortodox, în lumea plină de patimi nu erau numai oameni cu sufletele curățate de rele, de zavistii și dușmăni, în Sângiorgiul Român⁵, bietele clopote căzură într-o bună zi platnice celor ce vedeau cu ochi răi cultul strămoșesc pe plaiuri românești, iar, cum aceia care s-au datat la asemenea fapte erau dintre cei mari și tari, deputați, primari, notari, toți români greco-catolici. Aceștia porniră război împotriva preotului, fără nici o milă, ei îl călcară în picioare, îl bătură și îl scuipară, clopotele destinate bisericeții ce se înălța fără pur și simplu au fost ridicate ca niște prizoniere și transportate la primăria din Sângiorgiul Român⁶.

Au fost zadarnice lacrimile preotului care plânse, ruga să i se dea bunul lui și al bisericii, zadarnic porniră ordinele de la Episcopia Ortodoxă din Cluj, căci clopotele rămâneau prizoniere în beciul primăriei ca niște lucruri de furat sau ca o mână de răufăcători, influențele dușmanilor ortodoxiei erau mai mari ca orice și prefectul, deși sesizat, se făcea că n-aude, nu vede și cu toții jubilau că ziua cea mare a sfințirii bisericii se apropiase și ea urma să se înfăptuiască fără clopote.

Din acest demers privind, după cum s-a putut vedea, nu puteau lipsi femeile care s-au vrut a fi modelul de jertfă a Maicii Domnului și a altor mucenițe căzute pe altarul jertfei creștine, glasul celor din Sângiorgiul Român făcându-se auzit în acele momente dificile⁷. S-au făcut remarcate doamnele Maria Cristu Simionescu, Maria Mircea, Aurelia A. Domide, Maria Giurgea, Zopa, domnișoara Man declanșând o adevărată cruciadă modernă spre a putea elibera clopotelor bisericeții. Trei ceasuri au pledat, s-au rugat, au insistat, instalându-se în primăria Sângiorgiului, până, în fine, convingând autoritățile locale să desfacă lanțurile beciului unde se țineau clopotele, fiind urcate în căruța preotului martir.

Acest demers al femeilor i-au creat primarului sentimente de frică, făcându-l să se gândească care vor fi reacțiile superiorilor lui. Femeile și-au demonstrat dârzenia, dar fiind

¹ Dimineața, București, XXII(1926), nr. 7074, p. 4.

² Unirea, XXXVI(1926), nr. 33, p. 1.

³ Dărăban, *Pagini*, p. 202.

⁴ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 37.

⁵ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 37.

⁶ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 37.

⁷ Dărăban, *Pagini*, p. 203.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

pătrunse de emoții și cu lacrimi în ochi că ele își văzură răsplata. A treia zi, Duminică, în ziua de Sfânta Maria, din modesta lor clopotniță¹, deasupra capetelor credincioșilor, glasul de bronz al celor trei clopote liberate, a rostit tuturor triumful cauzei bune, întărind încă odată, în creierii munților, la poalele Someșului cuvântul din Biblie².

Se cunoaște faptul că stațiunea Sângeorzului a fost vizitată de-a lungul anilor de multe personalități și de alte persoane venite la tratament. Printre aceștia, în anul 1926, s-a aflat în stațiune un anume M. Ciupagea, care era secretarul unei asociații de turism intitulată „Hanul Drumeților” din București. Acesta a trimis pe adresa ziarului *Cuvântul*, domnului Nae Ionescu, o scrisoare intitulată „Povestea bisericeții ortodoxe din Sângeorz-Băi” în care prezentate despre prezența dânsului la sfințirea bisericeții din Sângeorz-Băi.

Preciza faptul că și-a petrecut vacanța pe Valea Someșului, la Sângeorz și a asistat la sfințirea bisericii ortodoxe din această localitate, sfințire care s-a făcut în ziua de 15 august de protopopul Pletosu din Bistrița, preotul Teodosie Wolovey din Ocnița-Basarabia și mulți alți preoți și diaconi. Era prima biserică ortodoxă de pe întreaga vale a Someșului Mare prin osteneala ieromonahului Bâznog, fiu de țăran din Sângeorz, călugărit la una din mănăstirile de la Muntele Athos, că fiind slugă încă de tânăr în Sângeorz, Bâznog într-o bună zi a plecat, înapoindu-se în satul său natal numai după șapte-opt ani, purtând rasa călugărească și hirotonit preot, a colindat pe la mănăstirile de la Neamț, s-a încurcat cu o călugăriță, de fel din Salva (aici se face o confuzie, numele călugăriței era Salvan și era de loc din satul Nepos, s. n.), comună vecină cu Sângeorzul, cu care a avut cinci copii.

Din ziua în care călugărița a avut primul copil, o „frumusețe de copilă de 15-16 ani”, mintea lui Bâznog era chinuită de ambele datorii, cărora se legase fără să-și dea seama în viață³, călugărul ar fi vrut să rămână și slugă credincioasă bisericii lui Hristos, ar fi vrut să rămână și părintele copiilor săi, să-i îngrijească și să-i crească. Și cu toată dojana oamenilor în mijlocul cărora trăia, i-a slujit pe toți, și biserică și familia de care nu s-a lepădat niciodată. Bâznog s-a hotărât să ridice în satul său biserică și din ziua în care a încolțit în mintea lui a plecat să facă colecte prin țară⁴. În câțiva ani de zile a izbutit Bâznog să adune atâția bani, încât cu vreo 40.000 - 45.000 lei a cumpărat un loc mare, în Sângeorz-Băi, cu case pe el, care aduc azi enoriei un venit anual de 40.000 lei.

A făcut o bisericuță pe locul său părintesc, clopote la bisericuță și se gândea să mai facă o casă parohială și o altă biserică pe locul din Băi. Pentru a ajunge la înfăptuirea acestora, sârmanul călugăr a avut de îndurat multe suferințe.

Se știa că Sângeorzul era o comună mare, având 4.000 locuitori, în majoritate de confesiune greco-catolică, trecând la ortodocși decât un fost preot unit, un învățător și alți 5-6 țărani din motive de divorț, despre preotul greco-catolic din sat se spuneau lucruri nu prea bune⁵, amintea hotărârea pe care a luat-o ieromonahul Bâznog de a ridica o biserică în Sângeorz, nu convenea nimănui, în special intelectualilor din sat, întreprinderea „imoralului” Bâznog, spunea autorul, nu a fost deloc bine primită fiind declanșate persecuțiile: bătăi, schingiuri, l-au tuns, l-au ras, l-au tăvălit prin noroi, până l-au făcut să-și ia lumea în cap⁶, a fost nevoit să-și lase nevasta și copiii, fugind în pădurile de pe hotarul satului unde a stat cinci-șase luni hrănindu-se cu buruieni⁷, în acest timp biserică pe care o

¹ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 38.

² Dimineța, București, XXII(1926), nr. 7084, p. 3; Dărăban, *Ieromonahii*, p. 38.

³ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 38.

⁴ Alexandru Dărăban, „Povestea bisericeții ortodoxe din Sângeorz-Băi”, în *Renașterea*, Cluj-Napoca, XXV(2016), nr. 5(313), p. 4.

⁵ Dărăban, *Pagini*, p. 207.

⁶ Dărăban, *Povestea*, p. 4.

⁷ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 39.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

o clădise i-au dărâmat-o la pământ. Aceste lucruri nu le-a făcut poporul, nici țărani, cărora le este indiferent dacă este unit sau ortodox, sunt de lege românească, ci cei aflați în fruntea satului care au confiscat clopotele ducându-le la primărie;

După câteva de luni, gândindu-se că s-au liniștit treburile, Bâznog a coborât în sat. Ajutat cu sfatul și vorba bună de câțiva intelectuali din Cluj, veniți să-și petreacă vacanța la Sângeorz-Băi, Bâznog a început din nou lucrul. De data aceasta bisericuța a fost terminată și cu ajutorul unor femei românce ortodoxe, venite să-și îngrijească sănătatea la Sângeorz, s-au reinstalat clopotele la bisericuță care s-a sfințit la 15 August¹.

Cu prilejul actului sfințirii tot satul a fost în sărbătoare, țărani și țărănci, gătiți de Duminică au umplut biserica, curtea bisericii și șoseaua din fața bisericii, iar în biserică toate icoanele erau prinse cu ghirlande de flori². Toate aceste pregătiri au fost făcute de un sat greco-catolic, fără a fi stimulați de nimeni, cel ce a pregătit acest mare eveniment fiind părintele protopop Teodosie Wolovey din Ocnița-Basarabia, de 64-65 ani, care era venit să-și îngrijească o veche boală de ficat la Sângeorz-Băi. Nu trecea țaran sau țarancă pe ulițele satului căruia părintele Teodosie să nu-i dea creștineasca și blânda sa binecuvântare³.

În zilele de Duminică, dinaintea sfințirii bisericuței, părintele Teodosie ținea predici la care, încet, încet a început să participe întregul sat, ba ceva mai mult și țărani din împrejurimi⁴. Bâznog și-a văzut visul cu ochii. Își puna întrebarea autorul dacă bisericuța aceasta ortodoxă va dăinui pe malurile Someșului și dacă Bâznog, de fapt un incult, va putea face față împrejurărilor în care era chemat să păstorească, el rămânând deocamdată slujitorul bisericuței, își exprima dorința ca să i se dea lui Bâznog dezlegare ca să se căsătorească legal, să-și recunoască copiii și să fie trimis aiurea să păstorească departe într-un sat unde nimeni nu-l cunoștea, ca la Sângeorz să fie trimis un alt preot căruia să i se încredințeze noua parohie, având convingerea că numai așa ortodoxismul ar fi avut câștigat, altfel dacă se face, pierde și biserica unită și biserica ortodoxă⁵.

În încheiere, adresându-se profesorului Nae Ionescu, spunea că întreaga povestire a bisericuței ortodoxe din Sângeorz a scris-o așa cum era, fără niciun înconjur. Menționa mai departe că nu erau de vină ortodocșii din nici o parte, cum nu sunt de vină nici țărani români, oricare le-ar fi credința. Vina o purtau greco-catolicii singuri, în prima linie clericii lor și apoi domnii lor. Odată cu biserica, ei pierdeau și terenul lor de sub picioare, vorbind pe terenul politic și economic, aceasta neconvenindu-le⁶. Propunea ca prin melegurile acestea, unde răsare din nou sămânța ortodoxismului, să descalece curând și neîntârziat vlădicii ortodocși care până atunci nu prea s-au văzut și numai așa își vor da seama de nevoile poporului, iar o vorbă pentru bisericuța din Sângeorz pusă de distinsul intelectual al vremii ar sprijini-o mult și folositor⁷.

Foaia bisericească-politică *Unirea* a reacționat la acest articol din ziarul *Cuvântul*⁸. Într-un număr din octombrie 1926 a apărut o reacție a cuiva din redacție deoarece nu semnează nimeni cu numele acest articol⁹. Acest articol este, în esență, un articol batjocoritor, intitulat „Povestea unei bisericuțe ortodoxe, sau: Bâznog redivivus” prezentând că a reînviat ziarul *Cuvântul* istoria bisericuței ortodoxe din Sângeorz-Băi, legată de numele

¹ Dărăban, *Pagini*, p. 207-208.

² Dărăban, *Povestea*, p. 4.

³ Dărăban, *Povestea*, p. 4.

⁴ Dărăban, *Povestea*, p. 4.

⁵ Dărăban, *Pagini*, p. 209.

⁶ Dărăban, *Povestea*, p. 4.

⁷ *Cuvântul*, București, III(1926), nr. 570, p. 4.

⁸ Dărăban, *Pagini*, p. 210.

⁹ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 40.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

călugărului Bâznog, că biserica din Sângeorz era prima biserică ortodoxă din întreaga Valea Someșului și că autorul ei – care nefiind, se pare, identic cu Bâznogul nostru din Coada Teleacului, poate fi numit Bâznog al doilea – a suferit, firește din partea uniților, un întreg martiriu: bătăi, schingiuri, l-au tuns, l-au ras, l-au tăvălit prin noroi, până l-au făcut să-și ia lumea în cap, fiind prezentat ca figura unui recent martir al ortodoxiei care trebuia să fie cunoscută și din partea cititorilor publicației.

Călugărul era prezentat ca o slugă tânără la unul din țăranii înstăriți din Sângeorz, care și-a lăsat într-o bună zi serviciul oilor și a plecat pentru a se călugări mai târziu la una din mănăstirile de la Muntele Athos¹, dar că atmosfera feciorelnică a sfântului munte pare a fi plictisit pe Cuvioșia Sa Bâznog și după 7-8 ani se găsea din nou în satul său natal, îmbrăcat² în rasă călugărească și hirotonisit preot³.

Era acuzat că dorul de ducă l-a apucat însă foarte curând, colindând pe la mănăstirile din Neamț s-a încurcat cu o călugăriță de fel din Salva, comună vecină cu Sângeorzul, cu care a avut cinci copii, era luat în derâdere ca având „adevărata misiune de apostol al ortodoxiei”, l-au considerat având păcatele prea mari, de aceea s-a hotărât să ridice în satul său biserică⁴, spuneau că la această idee a călugărului a început apoi martiriul, adunând bani din cerșite, și-a făcut biserică, a adus clopote și s-a apucat de mântuire. Oamenii însă nu l-au suferit și după persecuțiile schițate mai sus, a trebuit să fugă, cu familie cu tot, în păduri. Biserica i-a fost dărâmată, iar clopotele s-au confiscat de mai marii satului, în frunte cu administrația comunală, dar având protecția celor mari de la vlădica Clujului l-a adus însă iarăși în sat, biserica a fost zidită din nou și astăzi Bâznog continua liniștit opera mântuirii sale.

Își încheiau articolul cu propunerea de se declanșa o anchetă severă împotriva celor ce l-au tuns, ras și tăvălit în noroi, expulzarea primăriei ticăloase și introducerea lucrărilor pregătitoare pentru canonizarea marelui mucenic ortodox Bâznog din Sângeorz⁵.

După o oarecare acalmie, în anul 1931, *Unirea* și-a adus aminte de numele Bâznog⁶. Într-un editorial intitulat „Boală fără leac” este luat în vizor Sfântul Sinod, despre atitudinea față de trecerea Maramureșului la ortodoxie. Astfel „boala însă nu seceră numai victime singuratic, ci amenință să se transforme în epidemie. S-a și molipsit întreg Sfântul Sinod, în toată podoaba și minunăția sa. El nu rămâne însă învăluit în ceața teoriilor. Îi place concretul: vrea încă o episcopie... și mai ales încă un episcop, cum spune d. N. Ionescu. Cu scop și cu mandat precis: să aducă Maramureșul la ortodoxie. Căci episcopia nu se cere pentru vechiul regat, unde sunt puține, ci exact la Maramureș, care, precum se știe, este pe de-a-ntregul unit, afară de cei câțiva credincioși⁷ ai cuviosului călugăr Bâznog ocrotitorul de văduve...”⁸.

În anul 1932, „Telefonul Unirii” își făcea din nou datoria. Îi răspundea unui anume „B” din Cluj în ceea ce-l privea pe ieromonahul Antonie Bâznog: „Nu greșiți deloc: cuviosul ieromonah Antonie Bâznog, care a dat peste o sută mii lei pentru ridicarea și înfrumusețarea bisericii ortodoxe din Chinteni, este faimosul Bâznog de pe vremuri, ocrotitorul văduvelor și făcătorul de suflete ortodoxe, ale cărui isprăvi necuviincioase le cunoașteți din anii trecuți, când pletoșenia sa își cheltuia prisosul de râvnă bărbătească prin

¹ Dărăban, Povestea, p. 4.

² Dărăban, *Pagini*, p. 211.

³ Dărăban, *Pagini*, p. 211.

⁴ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 41.

⁵ *Unirea*, Blaj, XXXVI(1926), nr. 42, p. 2.

⁶ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 42.

⁷ Dărăban, *Pagini*, p. 213.

⁸ *Unirea*, Blaj, XLI(1931), nr. 45, p. 1.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

prin meleagurile Maramureșului. Cum a ajuns călugărul la atâta bănet, nu știm¹. Foarte probabil i-a adunat din sărăcia sa trudnică și rodnică. Notați că, precum ne asigură *Renașterea* din Cluj, acesta este al doilea călugăr după ieromonahul Vasile Lunčan din Piatra Fântânele, care face o danie, așa de însemnată, cum a făcut și la Feiurdeni. Ce-ți e și cu sărăcia asta călugărească: de câte ori trebuie stricată o parohie unită, cuvioșii scutură din potcap sutele de mii de parcă ar fi adevărată vrajă²! Apoi să nu crezi în puterea suprafirească a ortodoxiei?³.

Într-un alt număr, a apărut un alt articol intitulat „Tulburătorii păcii”, având și un subtitlu „Din năzdrăvăniile Bâznogilor - apostoli”, în care se spunea că „Apostolii părintelui Ivan erau perfect calificați pentru astfel de evangelizare. Gândiți-vă la călugărul Bâznog și isprăvile-i glorioase. (Aflăm acum, din *Renașterea*, că nici chiar părintele Ivan nu i-a mai putut răbda, fiindcă avea călugărul țitoare și copii!)”⁴.

Nu se putea să nu apară în *Unirea* și o reacție din zona Sângeorzului⁵. Astfel, în deja celebrul „Telefon” i se dă un răspuns și unei scrisori semnate de un anume „E” din comuna vecină, Maieru: „De ce să se abată, atunci, de la principiile pravoslavnicii în ofensivă cineva, chiar de va fi el profesor de religie ortodoxă⁶? Mai ales că prin satele noastre apostolii a la Susa și Bâznog nici nu se prea pot vâra, decât pescuind pentru ortodoxie stârvuri morale de pe la noi. Așa fac doar pe toată linia: adună concubinii ce nu mai pot fi cununați după lege și adevăr, îi cunună și – gata biserica națională⁷. Nu trebuiesc decât câteva atare perechi ca bucurie mare să fie în strana drept-măritorilor. Cealaltă apucătură, cea cu: nu iau plată pentru slujbe, pentru că preoții sunt plătiți de stat – nu-i nici ea ceva invenție ingenioasă de a păr. Susa. E folosită și de alții, cu aceeași păcătoasă inconștientă, care nu vede că așa se lucrează direct la bolșevizarea parohiilor, și de altfel recalcitrante la orice ajutor, oricât de îndreptățit, ce ar fi să dea preoților. Celor ortodocși ca și celor uniți. Celor de mâine mai puțin ca celor de azi Dumnezeu nu le socotească fărâdeleaga aceasta!”⁸.

După cum se poate vedea lupta celor doi frați, ieromonahii Antonie și Ioachim Bâznog, pentru renașterea ortodoxiei n-a fost una izolată, doar pe plan local. Fapta lor a pus probleme greco-catolicilor, fapt oglindit în *Unirea*, dar a fost cunoscută și în presa centrală, în ziarele *Cuvântul* și *Dimineața*.

Și clopotele ieromonahului Ioachim Bâznog au istoria lor

În timpul când ieromonahul Ioachim se ocupa cu construirea bisericii, s-a îngrijit, în același timp, și cu dotarea bisericii cu clopote. După unele informații se spune că au fost trei clopote, alții afirmă că ar fi fost patru, cea din urmă cred că este cea adevărată. Ceea ce se cunoaște cu exactitate este că atunci, în anul 1928 când se discuta în Senatul României Legea Cultelor, a avut loc o luare de poziție a episcopului ortodox al Clujului Nicolae Ivan. Îi aducea aminte episcopului Hossu cum au dăruit biserica ortodoxă din Sângeorzul Român, trebuind s-o clădească din nou. Mai menționa despre cumpărarea a 3-4 clopote pe care pri-

¹ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 42.

² Dărăban, *Pagini*, p. 214.

³ *Unirea*, XLII(1932), nr. 2, p. 4; Dărăban, *Ieromonahii*, p. 42.

⁴ *Unirea*, nr. 5, p. 1.

⁵ Dărăban, *Ieromonahii*, p. 42.

⁶ Dărăban, *Pagini*, p. 214.

⁷ Dărăban, *Pagini*, p. 214.

⁸ *Unirea*, XLII(1932), nr. 38, p. 4.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

măria le-a sechestrat până au venit femeile din Regat, care au fost la Băi acolo, recuperând clopotele și care au fost montate în turnul-clopotniță a bisericii¹. Turnul-clopotniță s-a construit separat de biserică. Pentru edificarea lui s-a întocmit un deviz al cărui valoare totală a fost de 25.000 lei. Devizul a fost întocmit de Răzvanță Todor din Sângeorz². Clopotele au rămas în turnul clopotniță construit până în anul 1958 când a fost dărâmată biserica, cu excepția clopotului cel mai mare, de peste 400 kg.

Într-un memoriu înaintat Episcopiei Ortodoxe din Cluj, la data de 31 august 1946, părintele Vasile Puica (parohul care răspundea de această biserică) menționa că „autoritățile ungurești au rechiziționat de la biserică noastră din Sângeorz un clopot de 400 kg. care l-au ridicat de la loc în primele zile ale lunii septembrie 1944. Primarul, de atunci, din Sângeorz, fiind filo-maghiar, a negociat cu militarii care duceau clopotele și a reușit să schimbe clopotul nostru cu unul de aceeași greutate de la biserică unită din localitate, iar clopotul nostru a fost montat în turnul bisericii unite din Sângeorz unde se află și în prezent³. După liniștirea situației, subsemnatul am făcut raport în această cauză, răspunzându-mi-se să reclam clopotul pe cale de proces⁴. Proces nu am înaintat, ci am căutat și am reușit să conving curatorul bisericii unite din Sângeorz să ne elibereze clopotul pe cale pașnică⁵. Neavând nevoie de clopot l-am lăsat numitei biserici să-l folosească până acum – aceasta din motivul că, abstrăgând de la intenția cu care s-a schimbat clopotul, totuși prin faptul acesta s-a salvat clopotul nostru. Mai nou, deschizând noi biserica din Feldru și neavând clopot pentru această biserică am plănuț să-l ducem pe cel din Sângeorz, însă s-a constatat că nu poate fi așezat în turnul bisericii și gândindu-ne la un alt clopot mai mic. Am dus unul de la biserică noastră din Sângeorz, iar oficiului parohial unit din Sângeorz i-am pus în vedere să ne elibereze clopotul.

Prin o adresă a oficiului parohial unit din Sângeorz ne roagă să le mai lăsăm în folosința lor clopotul, împrumutându-ne un clopot mai mic, care să fie transportat și montat pe cheltuiala lor la biserică ortodoxă din Feldru. Subsemnatul nu le-am putut îndeplini această dorință, mai ales și din motivul că poate, în curând, va trebui să renunț la postul de paroh din Năsăud, rugându-vă respectuos să dispuneți în această cauză⁶.

La data de 27 noiembrie 1946 preotul greco-catolic Anton Buga, parohul unit din Sângeorz, trimite o adresă către Episcopia Ortodoxă din Cluj în care ruga să binevoiască a aproba ca să rămână – pentru un timp vremelnic – în folosința bisericii unite clopotul care este proprietatea bisericii române ortodoxe din această comună⁷.

În ultimele zile ale dominației maghiare (septembrie 1944) s-a prezentat în comuna un trimis autorizat al statului maghiar să ridice clopotul sus-amintit de la biserică ortodoxă, cu scopul de a-l face armament de război, primarul de atunci, secondat și de alți săteni – erezi de-ai lui Bâznog – au hotărât să-l schimbe, pe motiv că acest clopot avea un sunet mai plăcut⁸, deci s-a dat un clopot de aceeași greutate de la biserică unită, oprind clopotul lui.

Acest schimb s-a făcut fără știrea preotului greco-catolic, iar mai târziu când a aflat

¹ Renașterea, Cluj, VI(1928), nr. 14, p. 5.

² AAVFC, deviz asupra speselor pentru edificarea clopotniței de la biserică ortodoxă română din Sângeorz, 15 martie 1931.

³ Dărăban, *Pagini*, p. 118.

⁴ Dărăban, „Preotul Vasile Puica”, în PS, II(2013), nr. 16, p. 25.

⁵ Dărăban, „Preotul Vasile Puica”, în PS, II(2013), nr. 16, p. 25.

⁶ AAVFC, Adresa nr. 79/1946 a Oficiului parohial ortodox român din Năsăud către Episcopia ortodoxă din Cluj, 31 august 1946.

⁷ Alexandru Dărăban, „Și clopotele ieromonahului Ioachim Bâznog au povestea lor”, în PS, II(2013), nr. 9, p. 28.

⁸ Dărăban, *Și clopotele*, p. 28.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

faptul împlinit, s-a opus schimbului, dar a aflat prea târziu, întrucât a fost în aceeași zi arestat și ridicat de către jandarmii unguri, iar clopotul nostru învagonat.

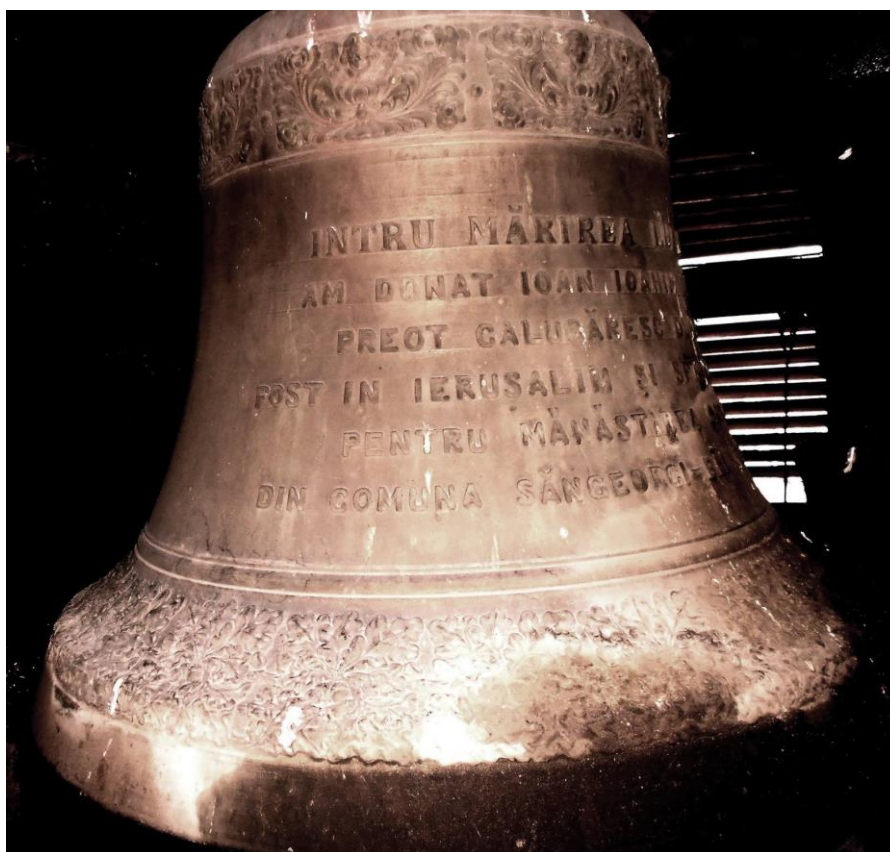
Realitatea era că s-a salvat clopotul bisericii ortodoxe, pierzându-l pe cel al greco-catolicilor, recunoscând că acel clopot era al bisericii ortodoxe și se obligau a-l restitui, dar rugau pe episcop să binevoiască a aproba, – până când vremurile grele se vor schimba – să rămână în folosința lor, urmând să comande în timpul oportun alt clopot.

Apela la bunăvoința episcopului și pentru motivul că acel clopot, avea o greutate de 420 kg., nu putea fi instalat în clopotnița bisericii ortodoxe, care nu suporta acea greutate, deci biserica ortodoxă nu-l putea utiliza¹.

„Vremurile grele”, despre care vorbea părintele Buga, s-au schimbat cu alte „vremuri grele”, au venit comuniștii la conducerea țării, biserica greco-catolică a fost scoasă în afara legii în 1948, iar clopotul a rămas (a „revenit”) în turnul bisericii greco-catolice care a fost trecută (tot în 1948) în folosința bisericii ortodoxe.

Celelalte clopote sunt, unul în Feldru, altul în Năsăud, iar unul ar fi rămas în folosința bisericii ortodoxe din stațiunea Sângeorz-Băi.

(va urma)

Clopotul cel mare din turnul Bisericii „Sântul Nicolae”

¹ AAVFC, Adresa nr. 224/1946 a Parohiei greco-catolice Sângeorz-Băi către Episcopia ortodoxă din Cluj, 27 noiembrie 1946.

DIN GRANIȚĂ

Presa sfârșitului de secol 19 GAZETA TRANSILVANIEI din 1892 Năsăud - alegerea de deputat

ICU CRĂCIUN

În numărul 32 al publicației „Gazeta Transilvaniei” (an. LV, din 12/23 februarie 1892), ce apărea la Brașov, citim un articol semnat cu pseudonimul „ei”, intitulat „Alegerea la Năsăudu, Februarie 1892”. E vorba de „alegerea de deputatu dietal”, dar „A fost aclamatu totu deputatu din ciclulu trecut, Dr. Arthur Ielenek” precizează autorul. Recomandarea de sus și „o concesiune pentru comuna Năsăudu de a deschide o fântână cu slatină (murătoare) au fostu de-ajunsu pentru alegerea lui Ielinek să nu întâmpine greutăți serioase”. Adversarul său a fost Banffy Dezso, „un fostulu fișpanu de tristă memoriă pentru grănițerii noștri”. Și pe vremea aceea exista o „boală de pornire, carea nu pote fi trecută cu vederea [...]: *mituirea cu bani și mâncări la alegere*”. Autorul amintește de faptul că „Pe când esista districrulu autonomu alu Năsăudului, se făceau aici alegeri de deputați, la cari participau mii de alegători, căci pe atunci censulu era de 8 fl. numai; dar nimeni n’a vădzutu plătindu-se alegătoriloru unu banu rău ori o „*portită*” de vinarsu măcaru. Alegătorii mâncau din traistă, er cei fără traistă mâncau în ospătorie, plătiau însă cu banulu lor”. La fel s-a întâmplat „și în era dualismului, la alegerile deputaților Tanarky și Vizsoly. Chiar și la prima alegere a lui Ielinek, în anul 1887, alegătorii dela sate n’au primitu nici plăți în bani, nici mâncare și nici beutură în „*cinste*”. „Se șoptia atunci la ureche, să se fi pornitu de susu 2000 fl., cari însă s’au opritu la unu domnu din Năsăudu”. Cu totul altfel a decurs alegerea din 28 ianuarie 1892, „sub presidilu d-lui Ioanu Cavaleru de Ciocanu: am avutu o alegere „*maghiarisată*” în tote amănuntele ei”. În 14 decembrie 1891, deja se făceau „preparative pentru unu banchetu de 40 de cuverte. Banchetulu a fostu comandatu de fisolgăbirăul din Năsăudu, la inițiativa prefectului de mine din Rodna. Așa se spunea. Au luat parte la acestu „*banchetu de candidare*” tote domnăriile unguresci din Năsăudu și Rodna: fisolgăbirăi, solgăbirăi, judzi cercuali, parochi catolici, ingineri silvanali, oficiali montanistici etc. Dintre Români s’au pângăritu: directorulu gimnasialu și președintele administrațiunii fondurilor școlare grănițerești, Ioanu Ciocanu, profesorii gimnasiali: Dr. Pavelu Tanco, Gavrilă Scridonu, Grigore Pletosu și Ioan Ghețe; funcționarii dela administrațiunea fondurilor grănișerești: Niculae Rusz, prefectu economic („*locus a non lucendo*”) și Ioan Pavelu, cassieru; dela judecătoria cercuală: Vasile Papu jude și Leone Piciu, conducătorulu cărții funduare („și socrulu domnului Ciocanu”, cum îi place d-sale a adauge regulatu, când se presintă unui streinu), Dr. Emilu Filipanu, medicu. Dela primăria: Iacobu Prădanu (unguresce Prodan), primaru, Macedonu Grigoriță, notaru pensionatu. Din Rodna: Dr. Leonu Scridonu, solgăbiău, Ioanu Issip (alias „Janos bacsi”), fisolgăbirău pensionatu și primaru Rodnei, și alte vre-o câteva nule, care nu valorează nimicu, nici cându au pe Ciocanu înainte. Întrebăm: Ce

ICU CRĂCIUN

caută acești Români în 1892 la un banchetu electoralu? Adevărulu că suntu între ei și aceia căroru le place a mânca bine, a bea bine și a fuma țigări scumpe și avându mai multe datorii decât parale, se îmbuldzescu la tote mesele, unde potu chefui în cinste: suntu însă alții, cari mulțămîță lui Dumnedzău și „Aurorei”, au ce să mănânce acasă. Ce au căutat aceștia la banchetu? Ei sciau că n’o să se împărtășească la alegere, prin urmare că nu potu să facă lui Ielinek nici unu servițiu în schimbu pentru masa la care s’au ospătatu. Pentru ce au făcutu aceasta? - „Ca să prindem ocașiunea de a le spune francu ce simțimu” răspundu ei. Și în adevăru se spune că au vorbitu la banchetu Ciocanu, Dr. Tanco și Ghețe, și încă românesce, în sensu naționalu (cātu pentru d-lu Ghețe ne îndoim, căci el nu șcie bine românesce.)”. Autorul susține „că cel mai demnu [...] ar fi fostu absentarea tuturoru Româniloru dela banchetulu”. Candidatul Ielinek a venit la Năsăud „pentru un felu de dare de samă”. Din nou s-a aranjat alt „banchetu” la „Grivița” de vreo 50 cuverte”. De data aceasta „s-a prezentatu la ospătu și directorulu școlei normale și de fetițe din Năsăudu, Ioanu Jarda, cu tote că din mila lui Ciocanu și din darulu „Aurorei” are și elu ce să mănânce acasă”. Firește, n’au lipsit „toastele”. „Ielinek s’a căsnitu a ceti o vorbire românească, de care apoi și-a bătutu jocu Pletosu”. Ziua alegerii a fost fixată pe 28 ianuarie. „Cerculu electoralu alu Năsăudulu se compune din 50 de comune cu 823 de alegători [...], comuna Năsăudu avându 101 alegători, Nimigea ungiurească 66, Rodna 60, Borgo-Prundu 48, Ilva mare 36, Maieru 32, Sângeorgiu 30, Terpiu 30, Telciu 24, B.-Tiha 23, Bistricioara 21, Feldru 20, Dumitrea 19, Zagra 15, Coșna 14, Entradamu, Ilva mică, B.-Mureșeni și Șanțu câte 13, Romuli 12, Măgura 11, B.-Joseni, Rebrîșoara, Leșu, Parva și Tăurea câte 10, Brașfalăulu de josu, Bichigiu, Capanu, Neposu, B.-Suseni, B.-Mijloceni, Mocodu, Rebra, B.-Rusu și Poiana câte 9, Hordou, Cârlibaba, Minthiu și Runcu câte 7, Nimigea românească și Salva câte 9, Brașfalăulu de susu și Mititei câte 5, Caila și Poeni câte 4, Găureni, Lușca, Prislopu și Suplaiu câte 3. [...] Sub raportulu naționalității, [...] trei comune sunt săsesci: Terpiu, Dumitrea și Capanu cu 58 de alegători, o comună ovreiască: Entradamu, celelalte sunt românesce, firesce vârstate unele mai multu, altele mai puțin [...] d. e. în Năsăudu suntu: Români 62, Ovrei 16, Maghiari 14, Sași 9. Multu mestecate suntu și comunele Rodna și B.-Prundu cu Armeni, Nemți și Slavi de tot soiulu și aproape fiecare comună își are ovreii săi, de comunu alegători”. Cel care a câștigat alegerea a fost Ielinek. „După aclamare, ospețu gratuitu în trei ospătorii din Năsăudu [...], s’au distribuitu și bani numerați”. Primarul Rodnei „a plătitu fără picu de genare alegătoriloru câte 5 fl., căraușiloru 4 fl. de dzi”. Autorul ține să precizeze: „Ani de zile presidiulu comisiunei a fostu profesorulu gimnasialu Maxim Popu”, dar alegătorii „n’au primitu în Năsăudu nici bani, nici tratamente”. De data aceasta, „comisiunea electorală a fost presidată de – Ioanu Ciocanu, avându ca notaru lângă sine pe – Ioanu Jarda”. [...] „Se întrebă lumea: de unde această schimbare subită? Ciocanu nu face nimicu „de geaba”. Ori a știut că se plătește calitatea de președinte?”

Obiceiurile satului

IONICĂ SCRIDON

La sat, Crăciunul autentic nu a fost, și nici în ziua de astăzi nu este, doar o sărbătoare de trei zile prilejuind momente de răsfăț prelungit și desfătare trupească, ci manifestarea ritualică a unei spiritualități adânc înrădăcinate în sufletul țaranului român, care începe cu Postul Nașterii Domnului, după Lăsata-Secului.

Mai demult, tinerii de pe sate organizau șezători în cadrul cărora fetele și băieții se întâlneau pentru a lucra împreună și pentru a socializa, îmbinând, cum se spune astăzi, utilul cu plăcutul, scopul principal, se înțelege, fiind cel din urmă. În satele mai mici de pe Valea Someșului se organiza o singură șezătoare. În comunele mai mari, cum era la Feldru, erau câte două-trei sau chiar mai multe. Șezătorile se făceau, de obicei, în casele fetelor, unde era loc. Fetele erau ocupate cu lucrul de mână specific: torsul lânii, cusutul, tricotatul, împletirea de ciorapi. Băieții, în schimb, se ocupau mai mult cu distracția: spuneau povești, cântau, spuneau ghicitori și încercau să cucerească fetele de măritat. Nu de puține ori se legau povești de dragoste care ajungeau la căsătorie. Se cântau, de obicei, doine, iar în preajma Crăciunului se colinda. Se jucau și diverse jocuri de societate.

Rolul șezătorii era foarte important în comunitățile rurale, oferind tinerilor satului prilejul de a petrece serile lungi de iarnă împreună, pentru a-și găsi perechea.

IONICĂ SCRIDON

Intrând în Crăciun cu sufletul înainte

În postul Crăciunului oamenii se pregăteau sufletește pentru sărbătorile de iarnă. Postul alimentar se respecta cu strictețe: mesele erau simple, bazate pe fasole, cartofi, varză și ce mai pregătiseră gospodinele din toamnă în diverse conserve. Toată familia respecta postul, chiar și copiii. Pentru primenirea spirituală, oamenii mergeau mai des la biserică la liturghia de duminică și la cele premergătoare sărbătorii, femeile mai în vârstă mergând și la vecernie. Era o tradiție să se spovedească și să facă pace cu toți semenii, pentru a întâmpina Crăciunul cu sufletul împăcat.

Tot în Postul Crăciunului, în apropierea Ignatului, pe 20 decembrie, se sacrifica în fiecare gospodărie câte un porc. Tăierea porcului era un prilej de bucurie și pentru copii, dar și pentru adulți. Pregătirile începeau cu o săptămână înainte, incluzând măcinarea grâului pentru pâine și cozonac și a mălaiului pentru colesă (mămăligă). Era un moment la care participau toți membrii familiei. I se acorda o mare importanță pentru că era o sursă de hrană pentru o perioadă îndelungată.

În ziua aleasă, familia se trezea foarte devreme. Bărbații sacrifica porcul, îl curățau și tranșau carnea. Apoi se făceau diverse preparate. Se pregăteau cârnatul, toba, caltaboșul, jumările și sângeretele. Totul se pune la afumat în podul casei.

În preajma Crăciunului casa era gătită, după ce în prealabil se curăța din colț în colț: se spălau ferestrele, se frecau podelele cu peria de rădăcină și se mătura curtea. Toată gospodăria se primenea. Înainte cu o zi de Ajunul Crăciunului, se coceau pâinea, cozonacul, chiflele umplute (cornulețele) și se pregăteau celelalte preparate de sezon. Nu lipseau aitura și friptura de porc.

Primii vestitori ai Crăciunului erau băieții mai mici. Umblau din casă în casă și urau tuturor: „La mulți ani!”. Primeau, în schimb, mere, nuci, bomboane, biscuiți și câte un bănuț, dacă erau mai darnice gazdele.

După lăsarea serii, urmau colindătorii. Primii era copiii mai mici, care, organizați în cete, umblau din casă în casă și bucurau gazdele cu colinde scurte. Erau răsplățiți la fel ca și vestitorii de dimineață.

Colindă pentru copii mici

La porțița Raiului
Șede Maica Domnului,
Cu un fiuț micuț în brață.
Fiul plânge și nu tace.

Taci, fiule, nu mai plânge!
Că mama ți-a dăruit.
Două mere, două pere
Să te joci în Rai cu ele.

Vai, mamă, nu mi-i de ele,
Mi-i de puntea Raiului,
Care omu-i păcătos,
Pică de pe punte jos,
Care omu-i mai curat,
Trece puntea luminat!

Obiceiurile satului

După copiii mici, veneau copii mai mari, cu vârste de 10-15 ani, fete și băieți. Mai erau grupuri de băieți care umblau cu Viflaimul, un obicei prin care se spunea o povestioară. Colindătorii erau costumați în crai, aveau coifuri împodobite pe cap, un ciucure strălucitor la vârf și săbii mici din lemn la cingătoare. Purtau și pelerine pe care lipeau steluțe din staniol, fulgi colorați sau alte mici decorațiuni, în funcție de imaginația fiecăruia. Toate costumațiile erau pregătite din timp cu multă migală și se făceau repetiții, ca să iasă totul bine.

Viflaimul

Priviți, păstori, în zarea depărtată,
Ce flăcări ard pe cerul cel senin,
Priviți, se-aprinde bolta înstelată,
Și-n depărtări se-aude cântec lin!

Ah, eu mă tem de această arătare,
Căci niște ochi de pară mă pătrund!
M-apucă groaza, tremur pe picioare
Și nu găsesc un loc în care să m-ascund!

IONICĂ SCRIDON

Dar iată, vine mai aproape, vine!
 Un înger coborât din cerul sfânt,
 E-nconjurat de străluciri divine,
 Cum nu s-a mai văzut pe-acest pământ!

Păstorilor ce stați pe câmp, de strajă,
 În nopți târzii, sub farmecul de lună,
 Cuvântul meu vă binecuvântează,
 Și vă aduc din cer o veste bună.

În Viflaim, afară, din cetate,
 În ieslea rece s-a născut Mesia,
 E-nfășurat în scutece curate,
 Și lângă El stau Iosif și Maria.

El vine să ridice la lumină
 Pe acela ce în umbra morții zace,
 El va spăla pe veci a voastră vină,
 Și va aduce-n lume multă pace!

(Preot Ioan Iliș)

Tot băieții umblau și cu Capra (Turca), un alt obicei din Feldru. Foloseau o vargă grosuță din lemn, pe care era fixat un „cap de capră”, ce avea partea de jos a gurii mobilă. Corpul celui care o purta era acoperit cu o cuvertură groasă ca să aducă cât mai mult cu imaginea unei capre. Acesta dansa, țâcănind din gura caprei, pe o melodie sau o poezie specifică precum:

Ța, ța, ța, căpriță, ța!
 Te-am adus din Africa,
 Te-am adus cu avionul,
 Te-am hrănit cu biberonul!
 Am o capră, n-am o sută,
 Dar mi-e dragă, că m-ascultă!
 Dacă nu m-ar asculta,
 Aș vinde-o, ța, ța!
 Ța, ța, ța, căpriță, ța,
 Și cu lapte, și-a fâta!
 Și-a fâta pe la Crăciun,
 Când e laptele mai bun!
 Și-a fâta pe la Ispas,
 Când e laptele mai gras!

Textul se adapta în funcție de situație și de inspirație.

După ora zece seara începeau să colinde tinerii necăsătoriți din sat. Se colindau prietenii între ei, în grupuri, și rămâneau la ultimul colindat, să petreacă până în zori.

Cei căsătoriți și cei mai în vârstă colindau după miezul nopții. Aceștia mergeau la prieteni, dar și la rude.

Vineri, pe la douăsprezece,
 Clopotele le trăgea,
 Pe Isus îl răstigneau,
 Sângele părau curgea,
 Unde sângele curgea,

Obiceiurile satului

Vița de vie creștea,
Strugurii se și cocea,
Maica Sfântă-I culegea,
La biserică-I ducea,
Vin roșu din ei făcea,
Acesta-I vin nevinovat,
Nu trebuie pe jos vărsat.
Acesta-I trupul lui Hristos,
Nu trebuie vărsat pe jos.

Prima zi de Crăciun începea cu mersul la biserică, la liturghie. După oficierea slujbei, oamenii se întorceau acasă, pentru masa festivă. Era o masă îmbelșugată, pregătită cu de toate. Urmău vizitele la rude, prieteni, vecini sau primirea de musafiri. Colindătorii continuau să umble prin sat.

Coborât-o, coborât,
Maica Sfântă pe pământ,
Cu păr galben, desfăcut,
Pe umere slobozit.
Se uita în sus, la soare,
Văzu trei fete fecioare.

IONICĂ SCRIDON

Stați încet, fete fecioare,
 Să vă pun mare-ntrebare:
 Cât ați umblat pe pământ,
 N-ați văzut pe Fiul Sfânt?
 Ba noi poate l-am văzut,
 Bine nu l-am cunoscut.
 Bine l-ați putut cunoaște,
 Că pe fața fiului
 Scrisă-I raza soarelui,
 La fiuț pe umerele,
 Scrisă-I raza și trei stele.
 Maică, veste noi ți-om da
 Că l-au prins și l-au legat,
 Și l-au trimis la Pillat,
 Și Pillat l-a judecat.

A doua zi de Crăciun, după slujba religioasă, oamenii mergeau la joc. Tinerii, în special, jucau, dar erau și adulți, care îi priveau cu admirație. Țsta era jocul de ziuă! Dura până în jur de ora șapte-opt seara. Urma jocul de noapte, în care feciorii mergeau și cereau fetele de la părinți. Ele nu puteau participa decât însoțite.

A treia zi de Crăciun, o zi cu mare însemnătate în comunitatea satelor, era o zi de pomenire a Sfântului Ștefan, iar în biserică se făceau rugăciuni pentru sănătate și noroc. Sătenii mergeau cu mic, cu mare la biserică, ca să participe la slujba religioasă. După-amiază, satul prindea viață. Tinerii se adunau la jocul satului, care ținea până la ora nouă, zece seara.

Chiar dacă erau sărbători, țăranii nu uitau de munca zilnică de acasă: hrăneau animalele, curățau grajdurile.

Pregătirea pentru Anul Nou (Revelion)

Gospodarii se îngrijeau de casă și curte, măturau bine ograda, îngrijeau animalele și se asigurau că totul este pus la punct pentru a întâmpina cum se cuvine noul an.

Copiii și adolescenții se pregăteau și ei să întâmpine cumpăna dintre ani cum se cuvine. Pregăteau Plugușorul, Turca (Capra) și colindul. Primii vestitori ai Anului Nou erau copiii, în ajun. Urarea era: „Să trăiți la mulți ani!”, iar răspunsul: „An Nou fericit!”. Primeau pentru urări dulciuri, mere, pere sau nuci.

Seara, în jurul orei șase, începeau grupurile de copii cu colindul. Mai târziu porneau băieții cu Plugușorul.

Plugușorul avea simboluri specifice: plugul și banii erau un semn al muncii, câmpului și speranței într-un an rodnic, zurgălăii alungau spiritele rele și aduceau noroc, versul „Semne bune anul are!” prevestea o vară și un an nou pline de belșug și bucurie.

Aho, aho, copii și frați,
 Stați puțin și nu mânați!
 Lângă boi v-alăturați
 Și cuvântul mi-ascultați:
 Mâine anul se-nnoiește
 Plugușorul se pornește!
 Și începe a ura, pe la case a colinda!
 Iarna-i grea, omătul mare,
 Semne bune anul are,

Obiceiurile satului

Semne bune de belșug
 Pentru brazda de sub plug!
 Plugușor cu patru boi,
 Ia mai mânați, măi, flăcăi,
 Și sunați din zurgălăi!
 La anul și la mulți ani!
 Hai! Hai!

Mai târziu veneau băieții cu „Capra” și obiceiul se repeta ca și la Crăciun.

La cumpăna dintre ani, tinerii și bătrânii se întâlneau la biserică. Câțiva dintre feciorii de vază ai satului se urcau în turla bisericii și trăgeau clopotele, apoi strigau „La mulți ani să trăiți!”, iar de jos li se răspundea „An Nou fericit!”. Urarea era făcută de douăsprezece ori, pentru fiecare lună a anului.

După trecerea în noul an, lumea mergea la colindat prin sat, la cei care purtau numele de Vasile.

De dimineață se mergea la biserică, la slujba religioasă, iar după-masă, la jocul satului.

La Feldru, ca de altfel și în alte localități de pe Valea Someșului, s-a practicat multă vreme un alt obicei, numit „Berea”.

Era o petrecere tradițională a tineretului, despre care bătrânii spun că a fost frumoasă și plină de farmec. Numele de „Bere” este impropriu pentru a descrie o asemenea petrecere, care atrăgea toți tinerii din sat, de la Crăciun și până la Bobotează. Și totuși, această denumire provine de la băutura care se consuma. Se spune că în timpul graniței năsăudene (1763-1851), pe teritoriul celor 44 de comune grănicerești era interzisă orice băutură, cu excepția berii. Dar aceasta era greu de procurat. Singura fabrică care producea bere se afla în Tradam sau Jidovița de altădată (Năsăud). Obiceiul propriu-zis are o desfășurare destul de amplă și plină de rezonanțe emoționale.

Una dintre cele mai importante zile din calendarul creștin a fost, și încă este, Boboteaza. Și mai demult, ca și acum, pregătirile începeau din prima zi a anului, cu mersul cu Iordanul, astfel încât până în Ajunul Bobotezei să fie binecuvântate casele tuturor creștinilor. Preotul, însoțit de diac sau făt și de trei-patru copii, mergea din casă în casă cu Sfânta Cruce. Stropea locuința cu agheasmă și pe cei ai casei, rostind rugăciuni de binecuvântare și sănătate. Oamenii îl întâmpinau cu lumânări aprinse, iar copiii îl însoțeau din poartă în poartă, rostind cu glas vesel: „Vine popa!”.

După liturghia de Bobotează, se ieșea cu praporii de la biserică și se sfințeau apele curgătoare. În fiecare an procesiunea se desfășura în altă parte a satului și participau sute de oameni.

În seara de Bobotează se făcea joc de noapte, se colindau cei cu nume de Ion, Ioana sau derivatele ale acestora. În dimineața zilei de Sf. Ion, se mergea la liturghie, iar după-masa, la joc sau bere. A treia zi, ultima, care închidea sărbătorile de iarnă, se mergea dimineața la biserică și după-amiază la joc.

După sărbătorile de iarnă

După sărbătorile de iarnă, începeau nunțile. În Feldru, precum și în toată zona Ardealului, se obișnuia ca în perioada iernii, până în Postul Paștelui, sau toamna, până când începea Postul Crăciunului, să se facă nunți. Există și un motiv practic pentru organizarea acestor evenimente în acele perioade: iarna, oamenii aveau mai mult timp liber și, de asemenea, conservarea cantităților mari de mâncare preparate pentru nunți era mai ușoară,

IONICĂ SCRIDON

datorită temperaturilor scăzute.

Tot după sărbătorile de iarnă începeau șezătorile și clăcile, unde se adunau tinerii să joace, să cânte, să horească, să socializeze. Erau momente frumoase, în care se întâlneau fetele cu băieții, ca ei să vadă care dintre ele era mai harnică și mai pricepută, ca ele să vadă care flăcău era mai vrednic și pe placul familiei.

Înainte de Paște

În Feldru, ca și în alte sate din Transilvania, intrarea în Postul Paștelui presupunea o perioadă de pregătire specială, atât spirituală, cât și gospodărească. Rânduiala era păstrată cu sfințenie: oamenii încercau să uite conflicte mai vechi, să ierte, să uite. Rude, vecini, încercau să se împace. Împărtășirea în perioada postului era, și încă este, un moment de taină. Înaintea lui Dumnezeu trebuie să ai sufletul curat! Este o tradiție sfântă, păstrată până astăzi. În Duminica de Lăsatul Secului, oamenii se spovedeau și se împărtășeau.

Făceau, însă, curățenie și în gospodărie, nu doar în suflet. Oalele erau curățate cu leșie, nu se mai gătea cu carne sau alte alimente interzise în perioada postului (ouă și produse din ouă, lapte și brânzeturi, pește - cu excepția dezlegării de Buna Vestire și Florii). Se mâncau doar alimente și mâncăruri pregătite din toamnă: ciuperci, păstăi, zacuscă, conserve cu legume.

La fel ca și gospodăria, și trupul trebuia să fie curat.

Obiceiurile satului

Ce era interzis în Postul Paștelui

Postul Mare al Paștelui se referă la postul de patruzeci de zile și patruzeci de nopți ținut de Mântuitorul Isus Hristos înainte de a începe propovăduirea Evangheliei. În plan liturgic și în plan social, nu se puteau organiza nunți, botezuri, petreceri, jocul satului, spectacole sau orice alt fel de distracții zgomotoase. Nu erau permise nici consumarea alcoolului sau fumatul. Atmosfera trebuia să fie una de pocăință și reculegere. În Săptămâna Mare, de luni până joi, se consuma doar o cină simplă (pâine, legume și apă). Vinerea Mare se ținea post negru, fără mâncare și apă.

Pe lângă abținerea de la mâncare, băutură și distracție, creștinii erau îndemnați ca în perioada postului să se roage mai intens, să participe la Sfânta Liturghie, să se spovedească, să-și curețe mintea și inima, să-și înfrâneze cuvintele, gândurile și faptele, pentru ca în Ziua Învierii Domnului să poată primi cu bucurie lumina sfântă a Învierii.

În Sâmbăta Mare, gospodinele făceau ultimele pregătiri. În tradiția populară, această zi era una de mare rânduială și curățenie atât în gospodărie, cât și în suflet. Pentru masa de Paște, ouăle erau vopsite cu vopsea roșie, încă din Joia Mare (doar în cazuri excepționale erau vopsite sâmbăta). Alte bucate tradiționale care nu puteau lipsi de la masă erau: cozonac, pască cu brânză dulce sau sărată, drob și friptură de miel. De asemenea, în Sâmbăta Mare atmosfera era una de liniște și așteptare. Mulți țărani nu mai munceau decât strictul necesar, iar gospodinele pregăteau haine curate pentru întreaga familie, în vederea participării la Slujba de Învierie.

Seara, lumea pornea în liniște, vorbind doar în șoaptă, spre biserică, iar slujba de Învierie era ascultată cu evlavie. La miezul nopții preotul chema credincioșii, îndemnându-i: „Veniți de luați lumină!”. Aceștia își aprindeau lumânările unul de la celălalt. Atmosfera era dominată de o liniște sfântă, tulburată doar de bătaia clopotului. Cu lumânările aprinse se înconjura biserica de trei ori și credincioșii cântau: „Hristos a înviat din morți/Cu moartea pe moarte călcând!/Și celor din morminte/Viață dăruindu-le!”. Oamenii își făceau semnul crucii, se îmbrățișau și își spuneau: „Hristos a Înviat!”. Răspunsul era: „Adevărat a Înviat!”.

La plecarea spre casă, era bine ca fiecare creștin să ducă lumânarea acasă aprinsă, simbolizând lumina Învierii.

În prima zi de Paște, dis-de-dimineață, în Feldru și pe toată Valea Someșului copiii mergeau din casă în casă să vestească Învieria Domnului. Erau primiți cu drag și răsplătiți cu ouă și turțițe.

A doua zi de Paște era un prilej de bucurie după perioada postului, cel mai lung și mai aspru de peste an. Sătenii se îmbrăcau în haine tradiționale și mergeau la biserică pentru Sfânta Liturghie. După-amiaza se întâlneau cu familia, cu prietenii și cu vecinii și petreceau în jurul mesei pascale. Mai târziu se făcea horă în sat, de zi și de noapte. Atmosfera era una de bucurie. A treia zi după Paște se participa la slujba de la biserică, iar după-amiază se organiza doar joc de zi.

Cununa care s-a pierdut

Dacă unele obiceiuri legate de Sărbătorile Pascale sau Sărbătorile de iarnă încă se mai păstrează, altele, cum este „Obiceiul Cununii”, legat de secerișul recoltei, din păcate s-au pierdut.

Deși originile nu îi pot fi identificate în negura vremii, în Feldru „Obiceiul Cununii” este menționat încă din anul 1966, în organizarea lui Ștefan Iloaie, tatăl actualului diac din

IONICĂ SCRIDON

sat, Iloaie Petru. Se pare că acest obicei constituia un adevărat ceremonial al recoltei, ținându-se cu regularitate, până cu ceva ani în urmă.

Doar gospodarii mai înstăriți făceau cununa, dar aceasta cerea respectarea a trei condiții: gospodarul să aibă multe holde, acestuia să-i placă petrecerile și, de asemenea, să aibă fecior de însurat. Prin feciorul său, organizatorul vestește fetele să facă cununa și să îi vină la secerat. Fetele primeau bucuroase, mai ales că erau chemate de feciori. Fetele mergeau la secerat câte o zi. La secerat, participau și feciorii, care strângeau snopii și făceau căpițe sau clăi. Pentru ziua „cununii”, care, de obicei, era sâmbăta, se lăsa o holdă de grâu care nu era departe de sat.

Acolo se duceau mai multe fete și, împreună cu ele, și o femeie mai în vârstă, care știa să împletească cununa. Din snopii cei mai frumoși se scoteau spicele, se tăiau paietele, cam la o lungime de 25 cm, iar din acestea se împletea „cununa”, cam de 2 m de lungă. Cununa se împletea în trei și i se făcea un fel de căciulie cu doi „coci”, ca să se poată ține cu mâinile. Fata care avea să ducă cununa era, de preferință, drăguța feciorului gospodarului.

Ea secera o zi întreagă, după cum zicea acasă, când era întrebată. Dacă zicea că i-a fost cununa grea, era întrebată de ce s-a legat de ea. Fata răspundea: „Mie mi s-a căzut, pentru că eu am secerat mai mult”. Fata trebuia să fie frumoasă și cinstită (floare de crin).

Pe vremea „vecerniei”, sau a „ujinei”, se pornea spre sat. Fata era însoțită, de o parte și de alta, de două prietene, care o supravegheau, să o sprijine în caz că dădea semne că o să cadă. În urma lor venea un convoi de fete și feciori. La intrarea în sat, fetele erau așteptate de feciori, sau chiar și de bărbați însurați, cu găleți cu apă, pe care le turnau în capul fetei cu cununa. Fata trebuia ca la fiecare găleată turnată în cap să se învârtă o dată roată. Unii, mai îndrăzneți, aruncau găleata în grămada de fete și de feciori.

Grupul se oprea doar la casa gospodarului a cui era holda secerată, unde, în curte, era pregătită o masă. De o parte ședea femeia și fata cu cununa, care trebuia să recite o poezie (minciuna).

Textul „Cununii” a fost preluat din cartea „Popas la Feldru”, scrisă de profesorul de istorie Nechiti Ioan și prof. univ. dr. Gavrilă Scridon:

Bună seara, domn de țară,
 Ați ieșit cu toți afară,
 Înaintea cununii.
 V-ați temut că n-om veni?
 Noi devreme am fi pornit,
 Dar ne-o fost grâu-ncălcit
 Și noaptea ne-o năpădit.
 Mai devreme am fi plecat,
 Dar ne-o fost grâu călcat
 Și noaptea ne-o apucat.
 Am plecat cu voie bună,
 Cântând mândru de cunună.
 De când am intrat în sat,
 Toți cu apă ne-o udat,
 Ne-ați udat să ne-necați,
 De noi să vă scuturați.
 Pe la cruci de ulicioară,
 Stau cofele rând afară,
 Ne-o udat să ne omoară.
 Noi de-acas' când am plecat,
 Gazda așa s-o lăudat,

Obiceiurile satului

Că are casă şindrilită,
Nu-i cu paie acoperită,
Noi aici când am sosit,
Noi aicia ce-am găsit,
Porțile-ncuiate toate,
Mai ciudat lucru nu se poate,
Cu baringi groase de aramă,
Cu lacăți mari peste seamă,
Dar acestea-s fete tinerele
Și îs toate frumoșele,
Drept îs vizitele mele.
Ele la porți au țipat
Și lacățile le-au spart,
Bariginile le-o luat,
Noi în ocol am intrat,
Ne-am învârtit roată-n prag,
Cu cununa cât un steag,
Din tindă am intrat în casă,
Cu cununa asta frumoasă.
În casă când am intrat,
Gazda repede-o alergat
Și pe-un cal a-ncălecat
Și la moară a plecat.
La moară când a sosit,
Era dusă pe-o costiță,
Acolo păștea frăguță,
Și morarul, meșter mare,
O coborât moara-n vale,
Cioc, poc, moara la loc,
Trei tărăță și-o făină
Și-o ieșit desaga plină,
Și pe cal o-ncălecat,
Și acasă o plecat,
Iar în casă când o intrat,
Ce credeți c-o aflat?
Socăcița din Bălgrad,
Trei o cernut, trei o frământat,
Trei în cuptor o băgat,
Una care-o fost mai loatră,
O luat-o c-o lopată
Și-o zvârlit pita sub vatră.
Alta o ia cu sucitor
Și-o suit-o pe cuptor,
Să se coacă mai cu spor,
Să deie la secerători,
Și-o suit-o pe cuptior,
Să se coacă mai cu spor,
Să deie la secerători.
Aveți colac mândru, frumos,

IONICĂ SCRIDON

Ca și fața lui Hristos,
Să rupeți colacu-n două,
Să rupeți colacu-n trei,
Cu asta ni-ți nimeri.

Fata:

Ia mai lăsați minciuna,
Căci ii grea cununa
Și prinde a mă scutura,
Câți feciori au fost în sat,
Toți pe mine m-au udat.

Femeia:

Daca ți-i cununa grea,
De ce te-ai legat de ea?
Să fi lăsat alta voinică,
Că nu zicea nimică.

Fata:

Dar mie mi s-o căzut,
Căci eu am secerat mai mult,
Mai ține cununa sus,
Noi de-acas' când am plecat
Gazda așa s-o lăudat
C-are un tânăr voinic, frumos,
Să ieie cununa jos,
Și de cumva îl aveți,
Să nu fie de la ușă cu gușă,
Nici de la vatră cu gura căscată,
Să fie de la masă,
Cu fața aleasă,
Că și fata mi-e frumoasă
Și cununa-i tare grea
Și curge apa din ea,
Și o dalbă copiliță,
Cu mâneci albe pestrițe,
Și e portul țărănesc,
Toți feciorii o iubesc,
Și acuma dacă-ți vrea,
Hai vedeți cununa mea,
Că nu-i făcută pe-ntrecute,
Că-i făcută tare iute,
Și-i făcută cam așa,
Să nu ne-apuce noaptea.
Eu cununa nu voi da,

Obiceiurile satului

Până nu ni-ți arăta
 Glaja cu horinca
 Și blidul cu plăcinta.
 Cununa n-om pune-n grindă,
 De n-om vedea joc în tindă,
 Cununa n-om pune pe masă,
 De n-om avea joc prin casă
 Și vreo doi, trei melenăși
 Să ne ieie după mână,
 C-așa-i moda la cunună,
 C-așa-i moda din bătrâni,
 La fete să le dai vin,
 C-o lucrat ziua deplin,
 La feciori le dai horincă,
 Căci ei n-o lucrat nimică,
 Păsărica grâului
 Șade-n vârful dealului
 Și mândru se piruiește,
 Și frumos le mulțumește
 La plugar,
 La plugăriță,
 Care a piruit grăunță,
 Dintr-un spic iese un otic,
 Dintr-o mână o mieriță bună,
 Să te faci cu voie bună,
 Pe asta mândră cunună,
 Și la anul care vine

Să ne mai chemi la cunună. După asta urmau petrecerea și jocul.

Toate obiceiurile le-am cules din vatra satului de la: Sângerzan Lenuța, Opriș Mărioara, Nechiti Floarea, Iloaie Petru (diacul), Larion Galbân (a Rotarului), preot Ioan Iliș și preot Hărăguș Silviu.

Fotografiile din acest articol aparțin autorului

Suferința și răbdarea așteptării...

EMIL BOȘCA-MĂLIN

Frământăm în fiecare zi înrourări în priviri, tremurând genele peste greul nespus al vremilor. Înnodăm totuși liniștea așteptării și răbdării. Că numai ele pot să ne ridice frunțile de pe coasta însulițată a lunilor ce trec.

Suferim împreună cu întreaga omenire. Suferința dă însă înțeles adânc vieții. E un mijloc puternic de îndreptare, purificare și fortificare. Este valea adâncă a plângerii pe care însă nu o poți străbate decât numai dacă ai credință neclintită în vremile ce se conturează de pe vârful.

Veacurile trăirii noastre istorice ne dovedesc că neamul a fost mereu înfrățit cu suferința, știind să rabde. Când îl apăsa spiritul ipocrit al conducerii străine, plină de ea însăși, când ardea focul tare al tuturor nelegiuirilor din lungul și latul pământului nostru, când vicleni, fățarnici și înfumurați, stricau orânduielele valahe încercând să falsifice ținuta noastră cu hipnoze străine de adevăratele aspirații, neamul de jos opunea răbdarea așteptărilor credința statornică într-o înviere după lungul urcuș al Golgotei. Toți cei ce n-aveau legătură cu poporul nostru s-au prăvălit în abisul cu amintiri triste ale vremilor de atunci, numai el a rămas ca bolovani din albia întâmplărilor peste care trecea apele fără să-i clinească. A rămas neamul și credința sa, pavază tare contra destrămărilor, scut contra greutății vremurilor. Asculta de vorba scripturii: „Fii credincios până la moarte, și-ți voi da cununa vieții”. (Apoc. 2, 10).

Puterile toate le închina răbdării, pentru că numai ea este mare și numai duhul așteptării plutește peste apele vremelnice. Răzbierea strămoșilor era în răbdare: pavază contra strâmbătății, călăuză prin smârcurile istoriei, izvor pentru rânduielele din toate vremile.

Puterea peste firea întâmplărilor s-a zidărit de către cei ce știu să rabde, să aștepte, să judece cuminte frământările pentru ca pe cărările albe ale gândurilor viitorului să poată găsi clipele de slavă ale izbăvirilor.

Și atunci, în vremea celor mai grele apăsări străine, erau oameni ieșiți din mijlocul curățeniei poporului ce aprindeau zărilor așteptărilor. Mulți au rămas anonimi în purtarea steagurilor prin sate. Numele nici nu interesează prea mult. Atitudinile rămân. Ele au fost săpate în bronzul greu al mulțimilor ce le eternizează conștiințele. Peste ele nu se putea dărâma molozul tăcerilor. Oamenii aceia turnau viața și diriguiau viitorul de acolo din ascunzișurile gândurilor înnodate tainic cu ale mulțimilor. Zideau începuturile și dărau tot ceea ce este efemer, ceea ce n-are nimic comun cu sufletul și glia aceasta străbună. Știau să sufere, să rabde. Vorbeau rar. Graiul nu era al buzelor ci al inimilor. Tăria lor clădea, înnoia și împuternicea.

Când greul de azi ne apasă, gândul ne este buchet lângă ei.

Vom răzbi dacă le vom cunoaște și descifra înțelesul drumurilor.

Suferim și răbdăm. „Fericiți sunt cei ce suferă că a lor este împărăția Cerurilor”. Și înălța-se-vor cei ce au tăria răbdării așteptărilor. Că nu este nici o înălțare fără scoborâre, nici o noapte de suferință lungă cat un veac. Se apropie zorile, de aceia noaptea e atât de apăsătoare. Trebuie să vină că prea se roagă poporul:

EMIL BOȘCA-MĂLIN

„Mântuiește-mă Doamne al mântuirii mele. Trimite judecată dreaptă și bucurie limbii mele. Pune grai întru această bucurie în gura mea ca să preamăresc de-a pururi și să caut raiul. Întru neputința mea aș fi putut să-ți aduc jertfă, dar prostern în față-ți, Doamne, a mea inimă frântă...”. (Psalm 50).

Sursa: *Cuvântul*, București, Anul XVII, 1944, nr. 5849, p. 1.

COMUNSIM

Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în registrele parohiale greco-catolice de stare civilă (1885)

ALEXANDRU DĂRĂBAN

Nr. crt.	Numele și prenumele celui născut	Data nașterii	Numele părinților	Vârsta la 21 octombrie 1948
1.	Ecaterina Pop	23 ianuarie	Donise și Maria	63 ani ¹
2.	Maxim Nicolai	23 ianuarie	George și Ileana	63 ani ²
3.	Maxim Haliță	25 ianuarie	Iacob și Ana	63 ani ³
4.	Ecaterina Buia	26 ianuarie	Maxim și Maria	63 ani ⁴
5.	Ioana Duhască	5 februarie	Tănase și Pelagia	63 ani ⁵
6.	Victor Gagea	8 februarie	Toader și Todora	63 ani ⁶
7.	Eudochia Pagu (Mihali)	11 februarie	Ileana a lui Ion Pagu din Borșa, fată de zilier a 2-a oară căzută	63 ani ⁷
8.	Alexandru Strugariu	12 februarie	Simion și Mărina	63 ani ⁸
9.	Catarina Pop	13 februarie	Toader și Raveca	63 ani ⁹
10.	Ana Siminic	23 februarie	Ioan și Gacea	63 ani ¹⁰
11.	Maxim Lupoai	23 februarie	Grigore și Ioana	63 ani ¹¹
12.	Maria Bota	26 februarie	Ioan Bota din Drăghia	63 ani ¹²

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANBN), fond Colecția registre parohiale de stare civilă, Matricula botezaților din parohia St. Georgiu (1879-1890), f. 65 (v.) – 66 (f.), poz. 5.

² SJANBN, poz. 6.

³ SJANBN, poz. 7.

⁴ SJANBN, poz. 8.

⁵ SJANBN, poz. 11.

⁶ SJANBN, f. 66 (v.) – 67 (f.), poz. 13.

⁷ SJANBN, poz. 14.

⁸ SJANBN, poz. 16.

⁹ SJANBN, poz. 18.

¹⁰ SJANBN, poz. 20.

¹¹ SJANBN, poz. 22.

¹² SJANBN, poz. 24.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

13.	Maxim Buia	26 februarie	Larion și Paraschiva	63 ani ¹
14.	Hieronim Ilieș	26 februarie	Nechita și Ioana	63 ani ²
15.	Lucreția Râmbulea	28 februarie	Grigore și Ioana	63 ani ³
16.	Maria Strugariu	28 februarie	Ioana Iacob Strugariu, fată a 5-a oară căzută	63 ani ⁴
17.	Cătălina Tahăș	1 martie	Emanuel și Nastasia	63 ani ⁵
18.	Elisabeta Lupșor	1 martie	Iacob și Sofia	63 ani ⁶
19.	Ioan Mărcușiu	6 martie	Iacob și Nastasia	63 ani ⁷
20.	Alexandru Andronesi	6 martie	Grigore și Maria	63 ani ⁸
21.	Maxim Mihăilă	12 martie	Ioan și Nastasia	63 ani ⁹
22.	Maria Petrașc	13 martie	Iacob și Ileana	63 ani ¹⁰
23.	Paramon Ogâgău	14 martie	Roman și Ileana	63 ani ¹¹
24.	Alexandru Văleanu	14 martie	Andrei și Nastasia	63 ani ¹²
25.	Alexandru Cristureanu	27 martie	Donisă și Maria	63 ani ¹³
26.	Floarea Andresi	5 aprilie	Ioan și Melania	63 ani ¹⁴
27.	Saveta Tahăș	10 aprilie	Dănilă și Senea	63 ani ¹⁵
28.	Cătălina Jojă	18 aprilie	Alexa și Ioana	63 ani ¹⁶
29.	Alexandru Costan	23 aprilie	Mihăilă și Trifilia	63 ani ¹⁷
30.	Ana Buia	22 aprilie	Maței și Ioana	63 ani ¹⁸
31.	George Gagea	24 aprilie	Donisă și Paraschiva	63 ani ¹⁹
32.	Maxim Ruști (Nițiu)	26 aprilie	Ana a lui Ștefan Ruști, fată prima oară căzută	63 ani ²⁰
33.	Elena Macavei	1 mai	Vartolomei și Ioana	63 ani ²¹
34.	Avacum Tahăș	1 mai	Samson și Saveta	63 ani ²²
35.	Ioana Ruști	1 mai	Ioan (Nițiu) și Maria	63 ani ¹

¹ SJANBN, f. 67 (v.) – 68 (f.), poz. 25.

² SJANBN, poz. 26.

³ SJANBN, poz. 28.

⁴ SJANBN, poz. 29.

⁵ SJANBN, poz. 30.

⁶ SJANBN, poz. 31.

⁷ SJANBN, poz. 33.

⁸ SJANBN, poz. 34.

⁹ SJANBN, f. 68 (v.) – 69 (f.), poz. 38.

¹⁰ SJANBN, poz. 39.

¹¹ SJANBN, poz. 40.

¹² SJANBN, poz. 41.

¹³ SJANBN, poz. 46.

¹⁴ SJANBN, f. 69 (v.) – 70 (f.), poz. 51.

¹⁵ SJANBN, poz. 55.

¹⁶ SJANBN, f. 70 (v.) – 71 (f.), poz. 58.

¹⁷ SJANBN, poz. 59.

¹⁸ SJANBN, poz. 60.

¹⁹ SJANBN, poz. 61.

²⁰ SJANBN, poz. 62.

²¹ SJANBN, poz. 63.

²² SJANBN, poz. 64.

***Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în
registrele parohiale greco-catolice de stare civilă (1885)***

36.	Ioana Marica	3 mai	Donisă și Melintia	63 ani ²
37.	Solomon Buia	6 mai	Ion și Irina	63 ani ³
38.	Alexandru Iasoy	9 mai	Iosif și Rosa	63 ani ⁴
39.	Alexandru Haliță	20 mai	Ioana a lui Ioan Haliță, fată prima oară căzută	63 ani ⁵
40.	Saveta Pop	20 mai	Ioan și Floarea	63 ani ⁶
41.	Floarea Nicolai	2 iunie	Clement și Sofia	63 ani ⁷
42.	Vasile Gagea	7 iunie	Procopie și Saveta	63 ani ⁸
43.	Raveca Călina	9 iunie	Ioan și Eudochia	63 ani ⁹
44.	Raveca al George	10 iunie	Precup și Dochia	63 ani ¹⁰
45.	Alexandru Hehi	12 iunie	Cătălina a lui Iacob Hehi, fată prima oară căzută	63 ani ¹¹
46.	Maxim Jarda	18 iunie	Ioan și Ana	63 ani ¹²
47.	Maxim Petroaie	25 iunie	Procopie și Eugenia	63 ani ¹³
48.	Alexandru Hâruița	24 iunie	Ioan și Ioana	63 ani ¹⁴
49.	Iacob Zlate	3 iulie	Andrei și melintia	63 ani ¹⁵
50.	Carolina Dărăban	5 iulie	Constantin și Tavifța	63 ani ¹⁶
51.	Cătălina Ianoșiu	5 iulie	Ioan și Ileana	63 ani ¹⁷
52.	Floarea Rusu	9 iulie	Nechita și Pelagia	63 ani ¹⁸
53.	Febronia Dărăban	13 iulie	Nechita și Ioana	63 ani ¹⁹
54.	Alexandru Mărcușiu	23 iulie	Artene și Maria	63 ani ²⁰
55.	Raveca Bulbuc	1 august	Arsente și Pelagia	63 ani ²¹
56.	Ana Eremie	1 august	Maria Ioan Eremie, fată I-a dată căzută	63 ani ²²

¹ SJANBN, poz. 65.

² SJANBN, poz. 66.

³ SJANBN, f. 71 (v.) – 72 (f.), poz. 69.

⁴ SJANBN, poz. 72.

⁵ SJANBN, poz. 77.

⁶ SJANBN, poz. 79.

⁷ SJANBN, f. 72 (v.) – 73 (f.), poz. 81.

⁸ SJANBN, poz. 82.

⁹ SJANBN, poz. 84.

¹⁰ SJANBN, poz. 85.

¹¹ SJANBN, poz. 86.

¹² SJANBN, poz. 89.

¹³ SJANBN, poz. 90.

¹⁴ SJANBN, f. 73 (v.) – 74 (f.), poz. 91.

¹⁵ SJANBN, poz. 95.

¹⁶ SJANBN, poz. 96.

¹⁷ SJANBN, poz. 97.

¹⁸ SJANBN, poz. 99.

¹⁹ SJANBN, poz. 100.

²⁰ SJANBN, poz. 101.

²¹ SJANBN, f. 74 (v.) – 75 (f.), poz. 105.

²² SJANBN, poz. 106.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

57.	Maxim Șpaimoc	2 august	Ariton și Ioana	63 ani ¹
58.	Ilie Mutu	31 iulie	Artene și Ioana	63 ani ²
59.	Ioan Alexi	4 august	Maria Alexi fată I-a dată căzută din Bichigiu, servitoare	63 ani ³
60.	Ecaterina Alexi	17 august	Silivan și Maria	63 ani ⁴
61.	Alexandru Berci	19 august	Artene și saveta	63 ani ⁵
62.	Ioan Lăpușan	19 august	Melania Lăpușan, fată a 4-a dată căzută	63 ani ⁶
63.	Alexandru Pop	27 august	Elisei și Raveca	63 ani ⁷
64.	Maria Mișciu	28 august	Larion și Melania	63 ani ⁸
65.	Ana Gabor	7 septembrie	Nistor și Cătălina	63 ani ⁹
66.	Ioana Oania	13 septembrie	Samson și Maria	63 ani ¹⁰
67.	Eudochia Costan	24 septembrie	Tănase și Sofia	63 ani ¹¹
68.	Maria Răzvanță	24 septembrie	Toma și Todosia	63 ani ¹²
69.	Eugenia Berci	2 octombrie	Pahomie și Floarea	63 ani ¹³
70.	Pelagia Pagu (Mihali)	15 octombrie	Maria a lui Ioan Pagu (Mihali) din Borșa, a II-a dată căzută	63 ani ¹⁴
71.	George Mihăilă	27 octombrie	Grigore și Ioana	63 ani ¹⁵
72.	Saveta Lăcătuș	20 octombrie	Ioan și Firoana	63 ani ¹⁶
73.	Alexandru Partene	20 noiembrie	Șofronia Maxim Partene, fată I-a dată căzută	63 ani ¹⁷
74.	Maria Costan	22 noiembrie	Tănase și Irina	63 ani ¹⁸
75.	Floarea Sohorca	20 noiembrie	Silviu Sohorca – preot și Laura	63 ani ¹⁹
76.	Ana Haliță	14 decembrie	Elisei și Eugenia	63 ani ²⁰

¹ SJANBN, poz. 107.² SJANBN, poz. 108.³ SJANBN, poz. 110.⁴ SJANBN, poz. 111.⁵ SJANBN, f. 75 (v.) – 76 (f.), poz. 115.⁶ SJANBN, poz. 114.⁷ SJANBN, poz. 117.⁸ SJANBN, poz. 118.⁹ SJANBN, poz. 121.¹⁰ SJANBN, poz. 122.¹¹ SJANBN, f. 76 (v.) – 77 (f.), poz. 124.¹² SJANBN, poz. 125.¹³ SJANBN, poz. 128.¹⁴ SJANBN, poz. 131.¹⁵ SJANBN, f. 77 (v.) – 78 (f.), poz. 136.¹⁶ SJANBN, poz. 137.¹⁷ SJANBN, poz. 143.¹⁸ SJANBN, poz. 145.¹⁹ SJANBN, poz. 146.²⁰ SJANBN, f. 78 (v.) – 79 (f.), poz. 154.

Revistă sprijinită și finanțată de:
CONSILIUL LOCAL SÂNGEORZ-BĂI
CENTRUL CULTURAL „JUSTIN SOHORCA” SÂNGEORZ-BĂI

ISSN 2285-8229
ISSN-L 2285-8229